NAJER FOLKSBLAT
Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

פרייז 15 גראָשען

זייטען 10

לאָדזשער פאָלקסבלאַט

№ 288 | Łódź, Wtorek, 15 grudnia 1936 | אדרעס: לאָדז, פעטריקאווער 21 טעל. 224-71 Adres Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. Skrz. poczt. 1.06 | לאָדז, דינסטאָג פ׳ ויגש א׳ טבת תרצ״ז | 14-טער יאָהרגאַנג

דוד פראַנקפורטער
איז פערמשפט געוואָרען צו 18 יאָהר תפיסה
ענדגילטיג, אָהן שום אַפּעלאַציע

כ ו ר, 14 (יט״א טעל.)

היינט פאַרנאַכט האָט דאָס קאַנטאָן-געריכט פון גראָיבונדען איבערגעשיקט די צדדים דעם אורטייל געגען דוד פראַנקפורטער. דער אורטייל לויטעט:

דאָס קאַנטאָנאַל-געריכט אין גראָיבונדען האָט נאָכ׳ן בעטראַכטען דעם פּראָצעס פון דוד פראַנקפורטער, געבוירען דעם 9-טען יולי 1909 אין דאַרוואַר, יוגאָסלאַוויען, יוגאָסלאַווישער שטאַטס-בירגער, וואוינט אין בערן, אונפּערזהייראַט, פריהער נישט בעשטראָפט, בעשולדיגט אין ערמאָרדען ווילהעלם גוסטלאָף לויט דער אַנקלאַגע פון דער פּראָקוראַטור פון 5-טען יוני 1936, האָט אין אָנוועזונג פון די פאַראַגראַפען (זיי ווערען דאָ אויסגערעכנט), אָנערקענט:

1) דוד פראַנקפורטער איז שולדיג אין אויספיהרען דעם מאָרד איבער ווילהעלם גוסטלאָף.

2) ער ווערט דערפאַר בעשטראָפט מיט 18 יאָהר תפיסה, אָראָפּרעכענדיג דאָס פּרעווענציק-אַרעסט פון 8 חדשים, צו פערלירען די בירגערליכע עהרען אין רעכט אויף דער גאַנצער צייט און אויף לעבענס-לענגליכע אויסווייזונג פון דער שווייץ. דאָס געווער ווערט קאָנפיסקירט.

3) פּרינציפּיעל ווערט פראַנקפורטער געמאַכט פעראַנטוואָרטליך פאַר די דורכ׳ן מאָרד פעראורזאַכטע שאָדענס.

4) פראַנקפורטער האָט צו דעקען אַלע קאָסטען פון דער אונטערזוכונג און געריכטס-פערהאַנדל געגען.

5) דער דאָזיגער אורטייל ווערט מיטגעטיילט דעם פּראָקוראָר אַד-האָק ד״ר פרידריך בריגער, דעם פערטרעטער פון פראַנקפורטער׳ן ד״ר קורטי דורך דער פערמיטלונג פון זיין פערטרעטער ד״ר הילער, דער פערטרעטונג פון פרוי גוסטלאָפ׳ס ציוויל-תביעה דורך פערמיטלונג פון ד״ר פאַדרוט, דעם קאַנטאָנאַלען משוגעים-אַנשטאַלט, דער עקזעקוטיווע פון קאַנטאָנאַל-ראַט, דעם פּאָליציי-ביוראָ, דער פּרעסע.

דער אורטייל פון קאַנטאָנאַל-געריכט איז אַנ׳ענדגילטיגער און אונטערליגט נישט קיין אַפּעלאַציע.

דער פונקט 3 פון דעם אורטייל דאַרף מען פערשטיין אין דעם זין, אַז אויפ׳ן גרונד פון דאָזיגען פונקט קאָן פרוי גוסטלאָף דורך אַ ספּעציעלען ציוויל-פּראָצעס פאָדערען פון פראַנקפורטער׳ן צו דעקען די היזקות, וואָס זענען געוואָרען פעראורזאַכט דורך דער דערמאָרדונג פון גוסטלאָפ׳ן.

* * *

דוד פראַנקפורטער האָט בעקומען אַ פּסק-דין נישט געקוקט דערויף וואָס עס האָט געוואָלט פונ׳ם שווייצאַרישען געריכט 18 יאָהר, איז עס געווען אויף דעם צו ריכטען זיך, אָדער נישט?

אָפּטימיסטען — מענשען וואָס לעבען אויסער אונזערע „אַטמאָספערישע בעדינגונגען" זענען געווען זיכער, אַז דוד פראַנקפורטער וועט פונקט, ווי פאַראַכאַרד אין פאַריז פרייגעשפּראָכען ווערען.

זיי, די אָפּטימיסטען, האָבען געלערנט פּשט, אַז אויב דאָס גרויסע פראַנקרייך האָט גענומען אין אכט די בעדינגונגען און אומשטענדען — וועט ממילא די קליינע, אָבער אויך פרייע שווייץ האָבען מוט צו קוקען דעם אמת אין דעם יושר אין די אויגען און אַרויסטראָגען דעם ענדגילטיגען פּסק, וועגען דער יוער עס זענען די מערדער און וואָר די געמאָרדעטע...

די פעסימיסטען און סקעפּטיקער ווידער — פאַר זיי איז עס געווען קלאָהר, ווי אויף דער האַנד, אַז דאָס געריכט איז כמעט וועט גיין אויף דער ליניע פון דעם לייכטסטען ווידערשטאַנד — נישט לויט די געבאָטען פון דער אייביגער מאָראַל, נאָר לויט די מאַראָדערען - זיטען פון דער איצטיגער צייט.

די פעסימיסטען, אַז דאָס געריכט וועט אונטערהאַנדלען און האַנדלען אויסער די גרעניצען פון פּאָליטישע ליידענשאַפטען און השפּעות, אַז עס וועט אַבסאָלוט פריי זיין פון איטליכען דרוק פון דרויסען — האָט עס דאָך אַזוי פּאַסירט, אַז די ווירקונג מן הצד איז אַזוי קלאָהר און בולט, דאָס עס קאָן גאָר קיין ספק אין א״הר נישט זיין.

עס האָט פּאַסירט איינער פון די זעלטענסטע פאַלען איב׳ב געריכטס וועזען, ווי דהיינו — דער פּראָקוראָר האָט דעם פּראָצעס געוואונען אין די גאַנצע הונדערט פּראָצענט: געפאָדערט 18 יאָהר, און געפועלט..

דוד פראַנקפורטער איז צו דער גרעסטער איי בעררעשונג פערמשפט געוואָרען אויף 18 יאָהר און —

פאַר אונז איז קלאָהר געוואָרען אָט-וואָס:

אין כור איז בעגאַנגען געוואָרען נישט קיין געריכטס-טעות ווי עס קאָן פּאַסירען, נאָר — א געריכטס-מאָרד, און אַז פאַר אונז און פאַר איטליכען אָרענטליך דענקענדען מענשען בלייבט פראַנקפורטער איינער פון די מיליאָנען געמאָרדעטע און גוסטלאָף — איינער פון די מיליאָנען מאַסען-מערדער!

ב.

נאָך לאַנגע און שווערע ליידען איז נעכטען אָוועגד געשטאָרבען מיין היים-געליבטע פרוי, אונזער טייערע און אונפערגעסליכע מוטער, שוויגערמוטער, גרויס-מוטער, שוועסטער, שוועגערין און טאַנטע

אשת ר׳ משה נ״י

אסתר קליימאַן נ״ע

(פון דערהיים רייז)

איז עלטער פון 72 יאָהר.

די לויה קומט פאָר היינט, דינסטאַג, ד. 15 דעצעמבער 1936, 1 אַ זייגער ביי טאָג פון טרויער-הויז שרודמיעסקאַ 29, וועגען וואָס עס טיילט מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע פאַמיליע.

אעראפּלאַנען באַמבאַרדירען סיאַן-פו

טשאַנג-סו-ליאַנג פאָדערט א פאָלקס-פראָנט-רעגירונג

טשאַנג-קיי-טשעק איז פריגעלאָזט

לאָנדאָן, 14 (ספּ. טעל.)

פון שאַנכאַי מעלדעט מען, אז די נאַנקינער רע-גירונג קאָנצענטרירט אין א פערשבעלערטען טעמפּא דאָס מיליטער פון פערשידענע פּראָווינצען, בכדי אָנצוהויבען אַן אַקציע, געגען דעם רעוואָלטירטען טשאַנג-סו-ליאַנג.

בראש פונ'ם רעגירונגס-מיליטער שטייט דער קריגס-מיניסטער פון דער נאַנקינער רעגירונג, האָ-אין-טזין.

די נאַנקינער רעגירונג האָט ארויסגעגעבען א מאַניפעסט, אין וועלכען עס ווערט אָנגעקינדיגט דאָס ארויסשיקען פון אַ שטראָף-עקספּעדיציע געגען טשאַנג-סו-ליאַנגן.

נאַנקין, 14 (ספּ. טעל.)

בראש פון די קאָנטר-רעוואָלוציאָנערער אקציע געגען טשאַנג-סו-ליאַנגן שטייט דער גענעראַל יאַנג-הו-טשען, וועלכער זאָל האָבען איבערגערעדט טשאַנג סו-ליאַנגן, אז ער זאָל איהם ארויסגעבען טשאַנג-קיי-טשעקן, און דערנאָך דערקלעהרט, דאָס ער בלייבט לאָיאַל אין בעצוג צו דער נאַנקינער רעגירונג.

ניין רעגירונגס-אַעראָפּלאַנען זענען ארויסגע-פלויגען קיין סיאַן-פו צוהילף דעם גענעראַל יאַנג-הו-טשען.

פּעקין, 14 (ספּ. טעל.)

דער מאַרשאַל טשאַנג-סו-ליאַנג האָט פערעפענט ליכט אַן אויפרוף צו דער בעפעלקערונג פון דער פּראָווינץ שען-סי, אין וועלכען ער קריטיקירט די פּאָליטיק פון טשאַנג-קיי-טשעקן און רופט ארויס דעם פאָרשלאַג צו בילדען א צענטראַלע רעגירונג געשטיצט אויף די פּרינציפּען פון פאָלקס-פראָנט.

דער פּרעזידענט פונ'ם פּאָליטישען ראַט אין דער פּראָווינץ האָ-פּעי-טשאַהאַר, סונג טשען יאַן האָט דעפּעשירט צו טשאַנג-סו-ליאַנגן, אז ער ראַט איהם אָפּ פון אַ בונד מיט דער רויטער אַרמעע.

פּעקין, 14 (ספּ. טעל.)

אַ דיוויזיע מיליטער פון טשאַנג-סו-ליאַנגן האָט זיך אָפּגעשטעלט ביי טונקאַן, אויף דער גרעניץ פון דער פּראָווינץ טשין-סי און האָ-נאַן, וואו עס געפינען זיך די פאָרפּאָסטענס פונ'ם צענטראַל-אַמט. די דאָזיגע דיוויזיע האָט פערנומען די שוץ-פּאָ-זיציעס אין דער לענג פון דער באַהן-ליניע טונקאַן-סיאַן-פו. דער גובערנאַטאָר קאַן-סו, דער הויפּט-אַדיוטאַנט פון טשאַנג-סו-ליאַנגן איז אָנגעקומען אין סיאַן-פו מיט בעדייטענדע אונטערשטיצונגען.

דאָס נאַנקינער מיליטער קאָנצענטרירט זיך אין צפון פון האַ-טאַן, אָבער גייט נישט איבער צו אַני-אַטאַקע, מחמת מורא פאַר'ן לעבען פון טשאַנג-קיי טשעקן.

נאַנקין, 14 (ספּ. טעל.)

די גובערנאַטאָרען פון די פּראָווינצען שאַן-טונג, קוואַן-טון, האָ-פּע, יוען-נאַן, שאַן סי, הונאַן און טשאַהאַר האָבען צוגעשיקט דער נאַנקינער רעגי-רונג אַ דעפּעשע מיט אויסדרוקען פון לאָיאַליטעט.

פּעקין, 14 (ספּ. טעל.)

לויט דערהאַלטענע ידיעות, האָבען אַעראָפּלאַנען פון דער נאַנקינער רעגירונג אָנגעהויבען צו באָמ-באַרדירען סיאַן-פו. א סברא, אַז דער וואָקזאַל שטייט אין פלאַמען. דער רוב פון טשאַנג-סו-ליאַנגס אַרמעע האָט זיך אָפּגעזאָגט צו בעטייליגען אין בונט, און צוליב דעם זאָל האָבען געקומען צו בלוטיגע צוזאַמענשטויסען.

נאַנקין, 14 (ספּ. טעל.)

דאָס מיליטער פון דער צענטראַל-רעגירונג רוקט זיך פאָרויס און געפינט זיך איצט אויף א שטח פון 65 קילאָמעטער פון סיאַן-פו. לויט ידיעות, וואָס שטאַמען פון דעמועלבען מיליטער, הערשט אין סיאַן-פו פולשטענדיגע רוה, און דעריבער דאַרף מען זיך משער זיין, אַז די ידיעות וועגען דער קאָנטר-רעוואָלוציע דאָרט זענען געוועזן א ליגען.

שאַנכיי, 14 (ספּ. טעל.)

אין אָוועגד איז דאָ אָנגעקומען אַ דערווייל נישט קאָנטראָלירטע ידיעה, אַז דער מאַרשאַל טשאַנג-קיי-טשעק איז שוין אויף דער פריי.

נאַנקין, 14 (ספּ. טעל.)

טשאַנג-קיי-טשעקס ווייב האָט בעקומען פון איהר מאַן א דעפּעשע, אין וועלכער עס ווערט געזאָגט, אַז ער איז געזונד און געזונט, און אַז זי דאַרף נישט וועגען איהם זיין אומרוהיג.

טיען-טזין, 14 (ספּ. טעל.)

דער פאָרשטעהער פונ'ם יאַפּאַנישען מיליטער אין צפון-כינע האָט דערקלערט פאַר פּרעסע-פאָר-שטעהער, אַז די יאַפּאַנישע אַרמעע אָבסערווירט אויפמערקזאַם די לאַגע אין דער פּראָווינץ שען-סי. לויט דער מיינונג פון יאַפּאַנישע קרייזען, דיספּאָנירט טשאַנג-סו-ליאַנג מיט 50 טויזענד זעל-נער, וועלכע זענען אָבער, ווי די אָפּטיילונגען פון דער רויטער אַרמעע נישט-ווי-געהעריג בעוואָפנט.

טאָקיאָ, 14 (ספּ. טעל.)

פון מאָסקווע מעלדעט מען: דער מאַרשאַל בליוכער, וועלכער האָט דאָ געוויילט 2 וואָכען, איז אויסגענומען געוואָרען דורך סטאַלינ'ען אויף אַ ספּעציעלער אוידיענץ.

אויף דער דאָזיגער קאָנפערענץ איז אויך אָנוועזענד געווען דער מאַרשאַל וואָראָשילאָוו.

נעכטען איז בליוכער אָפּגעפלויגען אויף אַן אַעראָפּלאַן קיין כאַבאַראָווסק.

אין די פּאָליטישע קרייזען האַלט מען, אַז דעם מאַרשאַל בליוכער'ס נסיעה אויפ'ן ווייטען מזרח האָט אַ שייכות מיט די געשעהענישען אין כינע.

גענ. פראַנקאָ איז נישט מסכים

אויף דער ענגליש-פראַנצויזישער פערמיטלונג

בערלין, 14 (ספּ. טעל.)

דאָ איז אָנגעקומען אַ ידיעה, אַז די פּאַק-טאָרען פון די אויפשטענדיגע האָבען קאַטעגאָריש אָפּגעוואָרפען וואָס'ערן נישט איז קאָמפּראָמיס.

דער גענ. פראַנקאָ זאָל האָבען דערקלעהרט:

— „עס איז אונמעגליך א הסכם צווישען דער קאַנאַליע און אונז, צווישען פערדעטער פון אונזער אמונה און אונזער לאַנד מיט אונז. דער קאַמף קאָן פערענדיגט ווערען נאָר דורך א זיג אויף בענגעטען, אָדער דורכ'ן אונטערגעבען זיך פון די רויטע, אָהן בעוואָרענישע“.

וואַלענציא, 14 (ספּ. טעל.)

פון מאַלאַגאַ איז מען מודיע, אַז דאָס אונטער-וואַסער שיפעל פון דער רעגירונג „סטראַיס“ איז דער-טרונקען געוואָרען דורך אַ טאָרפּעדאָ. פון די 50 מאַן, האָבען זיך בלויז געראַטעוועט אַן אָפיציר און 2 מאַטראָזען.

מאַדריד, 14 (ספּ. טעל.)

דער עוואַקואַציע-קאָמיטעט האָט אין משך פון דער פאָריגער וואָך עוואַקואירט 60 טויזענד מאַן פון דער ציווילער בעפעלקערונג — א העלפט קינדער.

פּאַריז, 14 (ספּ. טעל.)

די גרויסע פראָסט אין מאַדריד פּאַראַליזירען פּרנסט די קריגס-אַקציע. דאָס רעגירונגס-מיליטער נוצט אויס די הפסקה פאַר בויען שטאַרקערע פער-פעסטונגען פון די פּאָזיציעס אין דער שטאָט. עס ווע-רען דאָרט האַסטיג געבויט בעטאָן-בעהעלטענישען. אין דער פּראָווינץ איזואַלאַ, בשכנות פון בורגאָס אַטאַקירען די רעגירונגס-אָפּטיילונגען די אויפ-שטענדיגע. רוקענדיג זיך אונאויפהערליך פאָראויס.

דער באָמבען-אַטענטאַט-פּראָצעס אין לעמבערג

פּאַנאַסיוק האָט זיך איבערצייגט, אַז די יודען זענען נישט שולדיג אין דער אַרבייטסלאָזיגקייט

ווען וועלען זיך שוין די איבעריגע פּאַנאַסיוקעס איבערצייגען?

גראָדנע, 14 (ימ"א טעלעפאָניש)

היינט האָט זיך דאָ אָנגעהויבען דער פּראָ-צעס פון די דריי פּערזאָן, וועלכע האָבען בשעתו אויסגעפיהרט דעם באָמבען-אַטענטאַט אויפ'ן גראָד-נער „טאַן“.

דער בעשולדיגטער פּאַנאַסיוק האָט נישט קיין פּערטיידיגער, ווייל זיין ענדעקישער אַדוואָקאַט האָט זיך אָפּגעזאָגט איהם צו פערטיידיגען נאָך זיין חרטה-דערקלערונג.

פונ'ם בעשולדיגונגס-אַקט דערוויסט מען זיך אגב, אַז די באָמבע איז געווען איינגעוויקעלט אין אַ נומער פון „מאַלי דזשיענניק“.

דער בעשולדיגטער יאַראָשעוויטש איז זיך מודה אין קאָנסטרואירען די באָמבע און שפּעטער אויך אינ'ם אונטערלייגען זי. ער זאָגט, אַז ער האָט עס געטון מחמת נקמה צו די יודען. ווייל הינטער גראָדנע זאָל א יוד האָבען דערהרג'עט א קריסט.

אויף דער פראַגע פונ'ם פּראָקוראָר, צי ער האָט חרטה אויף זיין טאַט, ענטפערט ער אַז-ניין.

פּאַנאַסיוק בעשטעטיגט, דאָס ער איז געקומען צו דער איבערציי-גונג, אַז דאָס, וואָס אין פוילען הונ-גערן אַזוי פיל אַרבייטסלאָזע, איז עס נישט די שולד פון יודען.

פאַר דער צייט, וואָס ער איז געזעסען אין תפיסה איז ער געקומען צו דער דאָזיגער איבער-צייגונג און געביטען זיין מיינונג וועגען די סיבות פון דער שווערער לאַגע אין פוילען.

ער פיהלט זיך שולדיג און בעדויערט זיין טאַט, נישט אויס מורא פאַרן עווענטועלען אורטייל, נאָר מחמת איבערצייגונג. ער גיט זיך אָפּ — האָט ער דערקלעהרט — א חשבון, אַז אַזוי האָט ער נישט געטאָרט האַנדלען.

דער דריטער בעשולדיגטער, איז זיך נישט מודה. ער זאָגט, אַז וועגען דעם באָמבען-אַטענטאַט האָט ער זיך דערוואוסט אין לאָקאַל פון די ענ-דעקעס. דאָרט האָט מען גערעדט, אַז ס'איז אַ יודישע פּראָוואָקאַציע.

מאָרגען זאָלען רעדען די צדדים און וואַהר-שיינליך וועט אויך ארויסגעטראָגען ווערען דער אורטייל.

אונזער חשוב'ן מיטגליד
ה' זלמן אָפּאַטשינסקי
צוליב'ן טויט פון זיין אונפער-געסליכע פרוי
גוטשאַ נ"ע
דריקען מיר אויס אונזער מיט-לייד מיטגעפיהל.
די פערוואַלטונג
פון זאַטלער-צעך אין לאָדז

די מאָדערנע
טאַנץ-שולע
אויף פּיעטריקאַווער 89
קוויער אָפיציגע פּאַרטער
אונטער דער לייטונג פון בעקאַנטען דיפּלאָמירטען טאַנץ-לעהרער
S. RUBINSZTAJN
נעמט אָן איינשרייבונגען פאַר אָנפאַנגער טעגליך פון 10 פריה ביז 10 אָוונט.
בעמ. פאַר אינטערעסירטע שבת און זונטאַג פּראַקטישע לעקציעס.
ספּעציעלע שטונדען פאַר לאַנג-געקליידעטע.
מיט אַכטונג
דיפּלאָמירטער טאַנץ-לעהרער
ס. רובינשטיין.

med. Dr. Z. TURYNOWA
קינדער-קראַנקהייטען
האָט זיך איבערגעצויגען אויף
Andrzeja 9, tel. 133-05

בית היתומים זגערזשער 40.
פרייטאָג, ד. 25 דעצעמבער ד. י. 11 אַ זייגער פריה צום ערשטען טערמין
און זונטאָג, ד. 27 דעצעמבער ד. י. 11 פאַרמיטאָג, גילטיג ביי יעדער צאָהל מיטגלידער, קומט פאָר אין לאָקאַל פון „בית-עם“, זאַוואַדזקאַ 12
די יעהרליכע
גענעראַל-פערזאַמלונג
פון די מיטגלידער מיט פאָלגענדער טאָג-אָרדנונג:
1) ערעפנונג פון דער פערזאַמלונג; 2) וואַהל פון אַ פאָרזיצער און אַסעסאָרען; 3) טעטיגקייטס-בעריכט פאַר'ן יאָהר 1936; 4) בעריכט פון דער רעוויזיאָנס-קאָמיסיע; 5) בעשטעטיגען דעם בודזשעט פאַר יאָהר 1937; 6) וואַהלען פון אַ פערוואַלטונג און רעוויזיאָנס-קאָמיסיע; 7) פערשידענעס.
די פערוואַלטונג.

אונזער חשוב'ען פריינד
פּנחס גערשאַווסקי
צו זיין 60-יעהריגען געבורטס-טאָג
ווינשען לאַנגע בענייטע, געזונדע יאָהרען און מעגליכקייטען פאַר ווייטער פאָרטזעצען זיין גרויסע געזעלשאַפטליכע טעטיגקייט.
מ. דאַרגוזשאַנסקי,
פרוי און טאָכטער.

דאָקטאָר
דניאל כהן
שטערלינגאַ 5 טעל. 228-08
אינערליכע און נערווען-קראַנקהייטען
עלעקטראָ-טעראַפּיע
נעהמט אָן פון 5 ביז 7 אָוונט.

8-טונג, יוגענד!
די גען. „אָרט“ אָרדענט איין אַלערליי קורס
פאַר
דרוק-מוסטער-צייכנען
פּערזאָנען מיט פעהיגקייטען פון צייכנען און רי-סטוען קאָנען זיך מעלדען אין ביוראָ פון „אָרט“, וואָלטשאַנסקאַ 27, אין די ביוראָ-שעה'ן.

געדענקט, ביי
שטשעשליווי
א גרויסער אויסוואַהל פון
אָריגינעלע בילליצער און
טאָמאַשאָווער סחורות
אויף אַנציגער און פּאַלטענס
פון די בעסטע קוואַליטעטען
אויך פערשידענע רעשטען
קומט און איבערצייגט אייך!
R. Szczęśliwy
לאָדז, 5 נאַוואָמיעסקאַ 5
טעל. 156-09.
געדענקט פּראָנט II שטאָק.

אויערען, נאָז און האַלז
און לונגען-קליניק
מיט בעטען פון Dr.
Z. RAKOWSKI
פּיעטריקאָווער 67. טעל. 127-81
נעהמט אָן שטענדיגע קראַנקע (צוועקס אָפּעראַציע א. אַז. וו. ווי אויך אַמבולאַטאָ-רישעם פון 9-2 און פון 4-8 אָוונט
ביי דער קליניק איז טעטיג
א רענטגען-גאַבינעט
פאַר דורכלייכטונגען און אַלערליי פאָטאָגראַפיעס

פערשפּרייט
דעם נייעם
פאָלקסבלאַט

Dr. med.
Z. DATYNER
אוראָלאָג
ספּעצ. פאַר ניערען בלאָז און אורין-קראַנק.
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95.
נעמט אָן פון 9-11 און פון 6-8 אָוונט.
צוריקגעקעהרט

וואוהין זאלען מיר געהן?

פרעגט פערצווייפעלט דער סענאטאר שאר

אויף דער נעכטיגער זיצונג פון סענאט

וו א ר ש א, 14 (טעלעפאניש)

היינט איז פארגעקומען א פלענאר־זיצונג פונם סענאט, אויף וועלכער עס האבען זיך שוין בולט ארויסגעשטעלט אפאזיציעס און פארטייען.

עס האט זיך ארויסגעוויזען דער פסחר'דיגער פרחגז צווישען די פאליטיקער, קאנסערוואטיווע און „נאפראוויאנישעס".

די זיצונג האט זיך אנגעהויבען מיט א רעדע פונם סענאט־מארשאלעק פריסטאר, וועלכער האט אנגעוויזען די סענאטארען, אז זיי דארפען קורץ רעדען, אויסשטילען בלויז די קארדינאלע פראבלעמען און נישט אריינלאזען זיך אין פרטים. די עפענט־ליכקייט דארף צו באקומען א בילד פון די ציהלען, וועלכע עס האט זיך געשטעלט דער סענאט.

נאך דער דאזיגער הקדמה האט זיך אנגעהויבען די אלגעמיינע דעבאטע.

דער ערשטער האט גערעדט דער וויצע־מארשא־לעק מאקאווסקי, וועלכער האט ארומגערעדט די פאר־ליטישע סיסטעמען אין דער וועלט, דערקלערענדיג, אז קיין איינער פון זיי איז נישט פאסיג פאר פוי־לען: נישט דער היטלעריזם, נישט דער מוסאלי־ניזם, נישט דער נייער און נישט דער אלטער ליבער־ראליזם. פוילען דארף צו בלייבען, אזוי רעגירט ווי איצט.

מיר מוזען שטרעבען צו אנ'ענגערער קאנסאלי־דירונג פון אלע בירגער!

דאן האט אנ'אפאזיציאנעלע רעדע דער קאנ־סערוואטיווער ראסטווארעצווסקי, וועלכער זאגט צ. א. אז דער פארלאמענטאריזם אין פוילען מוז פערטיר־ריסט ווערען. ער קריטיקירט די רעגירונג פאר איהר רעקרוטען - פאליטיק. מיט די רעקרוטען — זאגט ער — איז די רעגירונג אריבערגעטרעטען די ראהמען פון די פולמאכטען. מען דערלאזט נישט דעם פאר־לאמענט ארבייטען, אבער אויך די קאנסטיטוציע ווערט טריטשעטשעט. מיר זוכען נישט קיין קאנפליק־טען, נאר מיר ווילען אנ'אויפקלערונג פון דער רעגירונג, און ווענדעניג זיך צום פרעמיער, ענדיגט סענ. ראסטווארעצווסקי די רעדע:

— איהר ה' פרעמיער. זענט מאקי דער מחבר פונם בוך „סטשעמפי מעלדונקאווו" („שפיקער מעל־דונגען"). וואס איז א דאקומענט פון זעלנערישער נשמה־קייט, וואס דערגרייכט צו דער מדרגה פון זעלבסט־פערלייקענונג. עס זענען אבער אויך פאראן מענשען, וועלכע דריקען אויס זייער צוגעבונד־קייט און טרייקייט צום מאשאל פילסודסקי אינם אויספיהרען פון זיין צוואה — דעם צום מעהרסטען אינטענטישען דאקומענט וואס איז די ניעע קאנ־סטיטוציע.

סענ. שליווינסקי האט טענות, הלמאי מ'קריטי־קירט דעם סיים און סענאט און מ'ווארצעלט איין דעם געדאנק, אז זיי דריקען נישט אויס די געזעל־שאפטליכע מיינונג. אין דער געזעלשאפט זענען פאר־האן 2 כוחות: קאמוניסטישע און עקסטרעם נא־ציאנאלע. דעם קאמוניזם טאר מען נישט גרינגשע־ציען. מ'דארף אבער פאר איהם אויך נישט קיין מורא האבען. די אומאפהענגיקייטס - ארבייט פונם מאר־שאל פילסודסקי איז אזוי איינגעווארצעלט אין די מאסען, אז דער ארבייטער־קלאס איז מיט אונז. עס זענען אבער פאראן רעוואלוציאנערען פון דער צוויי־טער זייט. זיי דראהען מיט בירגער־קריג. די פריג־ציפען פון קריסטליכקייט מישען זיי אויס מיט שנאה צו אלעמען, וואס זענען פאר זיי נישט בעקוועם. זיי האבען אריינגעצויגען די יוגענד. ס'איז כאראקטע־ריסטיש, אז די דאזיגע „נאציאנאלע רעוואלוציא־נערען", וועלכע האלטען זיך פאר די גרעסטע שונאים פונם קאמוניזם, האבען אין זייער תוך פיל קאמו־ניסטישעס... מיר האבען שוין געפיהלט דעם טעם פון דער „נאציאנאלער רעוואלוציע" — זאגט דער רעדנער — ווען די אגיטירטע מאסען זענען ארויס אין גאס און פון דער יוגענד איז ארויס דער שאס, וועלכער האט אויסגעלעשט דאס לעבען פון דעם ערשטען מלוכה־פרעזידענט. אין יאהר 1926 איז פוילען גע־שטאנען פאר א תהום. דאן איז געקומען מארשאל פילסודסקי און האט דאס לאנד אפגעראטעוועט.

סענ. שליווינסקי פיהרט אויס, אז ביי אזעלכע אחמש־שנערען זענען ווארשיינליך אזעלכע אויפרופען, אין וועלכע עס ווערט געזאגט, אז מען דארף זיך נישט איבערנעהמען און שרעקען פארן אנפאל פון בלוט. ס'איז ווארשיינליך, אז **ענדעקישע ציי־טונגען זאגען אפען, אז פוילען דארף א טארקוועמאדא**. דאס זענען שוידערליכע זאכען! דאס איז אנארכיע! ס'איז א ווייטאג צוצוזעהן, ווי עס ברעכען זיך די אידעאלען פון דער פוילישער מלוכה! מען פיהלט דעם ריח פון מיטעלאלטער. די געזעלשאפט שווייגט — דאס הייסט אבער נישט, אז זי איז מסכים דערמיט.

דער פרעמיער — זאגט דער רעדנער — האט דאן גערעדט וועגען רוהיגע נערוועז. איך זעה נישט די רוה. אנשטאט מאנטעל פונם קאמף מיט'ן קא־מוניזם ווערט דערשטיקט דער פרייער געדאנק.

דאן רעדט **סענאטאר טראקענהיים.**

אין אנהויב פון זיין רעדע שטעלט ער זיך אפ אויף דער אנטי־יודישער אקציע פון די ענדעקעס. ער רעדט ארום די לעצטע געשעהעניש. אין לאמור זשער געגענד, אין זאגט, אז די דאזיגע געשעהעניש זענען געווען א רעזולטאט פון דער העסליכסטער אנטי־יודישע אגיטאציע, וואס איז בעגלייט געווא־רען מיט'ן האקען שויבען פון יודישע וואוינונגען און געוועלבער. דער מאראד מאכט אוטאמאטיש נארמלען דעם האנדעל.

די אקציע אויסצובעסערן די עקאנא־מישע פאזיציעס נעהמט נישט ארום די יודען. די שחיטה־גזירה האט אוועקגענומען די עק־זיסטענץ ביי טויזענדער יודען. די אלע פאקטען זע־נען אין סתירה צום יושר און צו פאליטישער און בירגערליכער גלייכהייט. מיט דער הילף פון קאלטע וואסער־שפריצען האט מען פערענדיגט די בלאקאדע אינם ווארשאווער אוניווערזיטעט. צי האט שוין פערפעהלט קאלט וואסער פאר די, וואס פיקעטירען די יודישע געשעפטען?.. **די לאזונגען פון צוואנגס - עמיגראציע האבען פערפולט די מאס פון יודישע צרות!** די „נאציאנאלע רעוואלוציאנערען" קעמפען מיט יודען. זיי מיינען אבער נישט דער עיקר די יודען, נאר זיי ווילען מא־כען א פערשווערונג און ענדערן די מלוכה־ארדנונג.

סענאטאר זבעירסקי טרעט שארף ארויס געגען די ענדעקעס און טענה'ט דעם, וואס מען דערלאזט צו זיי די יוגענד.

אפשטעלענדיג זיך אויף דער יודען־פראגע, זאגט דער רעדנער, אז דער אנטי־יודישער לאזונג וועגען א מאסען - בעזייטיגונג פון די יודען, וואלט אפשר גוט געווען, אבער נישט אין אזא צייט, ווען אין לאנד הערשט אזא גרויסע ארבייטסלאזיגקייט...

די נאכמיטאג - זיצונג הויבט זיך אן מיט דער **רעדע פון סענ. שאר.**

ער זאגט, אז דער פרעמיער האט דא געווארפען 3 לאזונגען: סאציאלען יושר, זארג פון דער רעגירונג פארן גאנצען כלל און צעמענטירונג פון דער גאנצער געזעלשאפט. לײדער — זאגט דער רעדנער — קאן איך נישט זאגען, אז די דאזיגע פרינציפען זער־נען איינגעפיהרט געווארען אין לעבען. ביי אונז זער־נען פאראן 2 וועגען — איינער אנ'אלגעמיינער, און דער צווייטער א טעמפערער, וואס דערדריקט מיט זיין לאסט די יודישע בעפעלקערונג. די דא־זיגע פונאנדערטיילונג איז פאראן אויף אלע געבי־טען פונם יודישען לעבען. די לעצטע לאזונגען וועגען צוואנגס - עוואקואציע האט זיך ווי א כמארע אריינגעריסען אין די מאסען און פערגיפטעט זייער מוחות. מען דערלאזט אונז נישט צו קיין שום עפענטליכע אמטען. מיר מוזען זיך דערנעהרען אויפן האנדעל און אויף אלץ, וואס לאזט זיך. מען טאר נישט פערגעסען, אז דער האנדעל און די אינדוסטריע אין פוילען איז אויפגעבויט געווא־רען דורך יודישער שווערער ארבייט. לעצטענס אטא־קירט מען אויך די יודען צוליב דעם, וואס זיי פער־נעהמען זיך מיט פרייע פראפעסיעס.

וואוהין זאלען מיר גיין?!! מיט אומ־

רוה און שרעק קוקען מיר זיך צו צו דער טראגישער לאגע פון אונזער יוגענד.

מען זאגט אונז אפ דאס רעכט אויף שטודיום און ארבייט! מען עלימינירט אונז פון האנדעל, אינדוסטריע, האנדווערק און אפילו פון סטראגאן! אונזער באלאנס איז — אויסגעהאקטע יודישע שוי־בען און פערסמ'טע מענשליכע נשמות דורך גיפ־טיגער העצע. איך וויל נישט קריטיקירען קיין גע־ריכטס־אורטיילען, אבער איך דערקלער, אז אונזערע יתומה'ס האבען נישט געפינען קיין שוץ אפילו אין דער יוסטיץ. פשיטשילען זענען איבעריג. זיי זענען אלעמען בעקאנט. דער פרעמיער האט געזאגט, אז מען בעשטראפט פאר עקסצעסען. א מאדערנע מלוכה אזוי אבער נישט קיין פאליציאנט. פיל וויכטיגער איז — נישט צו פערלאזען זיך, אז די דאזיגע עקס־צעסען זאלען זיך ענטוויקלען. פון א מאדערנער פריי־הייט געניסען די ענדעקישע פלעטער: מען פער־שפרייט פריי דעם אנטיסעמיטיזם. **דאס פער־שפרייטען אנטיסעמיטיזם איז א ראק, וועלכער צעפרעסט דאס געזעלשאפט־ליכע לעבען!** דאס איז זיכער נישט קיין סא־ציאלער יושר, וועלכער וועט ערשט דעמאלט ווערען א פאקט, ווען די רעגירונג וועט פעסט נעהמען דעם רודער אין דער האנד, און וועט ממשות'דיג שטרע־בען צו אנ'אלגעמיינער קאנסאלידאציע.

דאן האלט **אנ'אנטיסעמיטישע רעדע** סענ. פעטראזשיצקי, וועלכער דערקלערט, דאס ער איז מיט'ן גאנצען הארצען מיט די „נאציאנאלע עלעמענטען", וועלכע קעמפען מיט פוילען'ס שונאים דאס זענען: דער צווייטער און דריטער אינטערנא־ציאנאל און די יודען.

דאן טענה'ט א ווארט דער פרעמיער סקלאדקאווסקי, וועלכער ענטפערט דעם סענ. ראסטווארעצווסקי. דער פרעמיער פערטיידיגט אלע דעקרעטען. ער זאגט, אז יעדער דעקרעט איז געווען א מלוכה־נויטווענדיג־קייט. אויב דער סענ. ראסטווארעצווסקי האלט אז די רעגירונג האט איבערשריטען די פולמאכטען, האט ער געדארפט אויסדריקען אנטצוטרוי דער רעגירונג אדער זי שטעלען פארן מלוכה־טריבונאל.

ווען דער פרעמיער איז אראפ פון דער רעדנער־טריבונע, האט ער זיך פון ארט פערנייגט פארן סענ. ראסטווארעצווסקי און געזאגט: — „פערפאלען, ה' סענאטאר, איך האב זיך געמוזט פערטיידיגען!"

סענ. ראסטווארעצווסקי איז צוגעגאנגען צום פרעמיער און איהם דערלאנגט די האנד.

דערמיט האט זיך פערענדיגט די סענאט־זיצונג. מארגען, דינסטאג — פלענארע זיצונג פון סיים.

* * *

דער אויסערן־מיניסטער וועט פרייטאג האלטען אנ'עקספאזע אין דער קאמיסיע פאר אויסערן־ענינים פון סיים.

בעזארג דייז הינד לכבוד חנוכה מיט א שפאר-ביכעל פון
BANK KUP. KRED.
לאדז, נור פיעטריקאווער 29.

גרויסע שרפה אין תל-אביבער פארט

1000 זעלנער בעטייליגען זיך אין דער לעשונגס-אקציע

פאליציי זוכט די אראבישע אונטערצינדער

י ר ו ש ל י ם, 14 (יט"א טעלעגראפיש)

אויף דעם שטח פון תל־אביב'ער פארט, וואס גרענעצט זיך מיט דער תל־אביב'ער אויסשטעלונג, איז נעכטען ביי האלבער נאכט אויסגעבראכען א שרפה, וואס האט זיך פערשפרייט מיט א גרויסער שנעלקייט און ארומגענומען פערשידענע אביעקטען. גלייך זענען אלארמירט געווארען די פייערלעשער־אפטיילונגען ווי אויך מיליטער. אין דער לעשונגס־אקציע האבען זיך בעטייליגט קרוב 1000 זעלנער, וועלכע האבען געהאלפען צו לאקאליזירען און אויס־לעשען די שרפה. עס זענען געווען אפגעבראכען די הילציערנע איינריכטונגען אויף דעם סטאדיאן, חוץ דעם האט דאס פייער פערניכטעט דעם פאוויל־יאן פון דער „הסתדרות" אויף דעם שטח פון דער אויסשטעלונג. עס זענען אויך שטארק בעשעדיגט געווארען 4 טראנספארט - שיפלעך.

ווי מען רעכענט איז די שרפה פעראור־זאכט געווארען דורך אראבישע טעראריסטען, וועל־כע האבען געוואלט פערניכטען דעם יודישען פארט אין תל־אביב. דער דאזיגער פלאן פון די טעראריס־טען איז נישט געלונגען. די שאדענס, וועלכע די שרפה האט פעראורזאכט, זענען דערוויל נאך נישט אפגעשאצט געווארען. די פאליציי פיהרט אנ'אויס־פארשונג און האט שוין ארעסטירט איניגע פער־דעכטיגע אראבער.

די יודישע באדען- און קאלאניזאציע-פאדערונגען פאר דער קעניגליכער קאמיסיע

ד"ר מארים העקסטער פערענדיגט זיינע ערקלערונגען

י ר ו ש ל י ם, 14 (יט"א טעלעגראפיש)

אויף דער היינטיגער עפענטליכער זיצונג פון דער קעניגליכער קאמיסיע האט פערענדיגט זיינע ערקלערונגען דער עקזעקוטיוו - מיטגליד פון דער יודישער אגענץ ד"ר מארים העקסטער. צום סוף פון זיינע אויספיהרונגען האט ד"ר העקסטער פאר־מולירט פאלגענדע פאדערונגען אויפ'ן געביט פון דער באדען־פאליטיק און קאלאניזאציע:

1) דאס שנעלער זאל צוטיילט ווערען א טעריטאר באדען־רעגיסטער, וואס זאל ערלויבען זיך צו שאפען א גענויע בילד פון די באדען - פערהעלט־נישען אין א"י.

2) דורכפיהרען א קאמאסאציע פון די פער־שפרייטע קליינע באדען - שטחים, פרי אזוי ארום צו שאפען גרעסערע ווירטשאפטען.

3) שטיצען די יודישע לאנדווירטשאפטליכע קאאפעראטיווען.

4) פערקלענערן די שטייער - בעלאסטונג פון די לאנדווירטשאפטליכע ישובים.

5) ארויסגעבען געזעצע וועגען איריגאציע, וואס זאלען פערזיכערען די ענטוויקלונג פון לאנד.

6) איבערגעבען אין רשות פון די יודען אנ'ענטשפרעכענדען טייל פון די מלוכה־באדענס און אויסנוצען וועגען לענדערייען.

7) די רעגירונג זאל דורכפיהרען וואסער־זו־כונגען, בעזונדערס אויף די שטחים פון באר־שבע, און משך פון ד"ר העקסטער'ס ערקלערונגען האבען איהם געשטעלט א ריהע פראגען די מיטגלי־דער פון דער קעניגליכער קאמיסיע.

צ. א. האט ד"ר העקסטער געענטפערט, אז דער א"י־מאנדאט לענט אויסדריקליך ארויף אויף דער מאנדאט־מאכט א פליכט צו ערמוטיגען א קאמפאק־טע יודישע קאלאניזאציע. דער זעלבער כלל איז אויך קלאר פארמולירט געווארען אין דעם בעקאנ־טען בריף פון מאקדאנאלד צו ד"ר חיים ווייצמאן פון יאהר 1931.

„Uśmiechnij się — radio mówi"

פראצעס געגען 8 ענדעקעס

באמבען-ווארפערס אין טארנאווסקיע גורי

ס א ס נ א וו י ץ, 14 (יט"א טעלעפאניש)

אין טארנאווסקיע גורי האט זיך אנגעהויבען דער פראצעס געגען 8 ענדעקעס, וואס האבען געווארפען באמבעס אויף יודישע אביעקטען.

צווישען זיי געפינען זיך צוויי געריכטס־אפליקאנטען.

די בעשולדיגטע בעמיהען זיך צוריקצוציהען זייערע ערשטע דערקלעהרונגען אויף דער אויס־פארשונג און טענה'ן, אז זיי האבען די דאזיגע דערקלעהרונגען אפגעגעבען אונטער א דרוק.

די פערטיידיגער האבען אריינגעטראגען עטליכע פארשלאגען.

דער פראצעס ווערט פארטגעזעצט.

געשטארבען הרב גלוסקין

ר י ג א, 14 (יט"א טעלעגר.)

פון לענינגראד ווערט מיטגעטיילט, אז דארט איז אינם עלטער פון 59 יאהר געשטארבען הרב מנחם־מענדעל גלוסקין, וועלכער איז א לאנגע צייט געווען רב אין מינסק.

נאכ'ן ענגלישען קעניג-טוישונג

ל א נ ד א ן, 14 (ספ. טעל.)

צוליב דעם יאהרטאג פון זיין געבורט האט דער קעניג דזשארדזש דער 6־טער געשענקט זיין פרוי, דער קעניגין, א באנד־ארדער.

ו י ע ן, 14 (ספ. טעל.)

פון דעם שמילען ענזעספעל איז היינט דער געווען קעניג עדוארד אפגעפאהרען קיין ווינען, בכדי צו בעזוכען דעם פראפ. נוימאן, ביי וועלכען ער האט בדעה אדורכצופיהרען א לאנגע קוראציע.

דער הייליגער ציטער

(ספעציעל פאר׳ן „נייעם פאלקסבלאט" דורך יט״א)

פון ה. באזיליאנסקי

מען קען זיך נישט העלפען:
— ווען מען זיצט ביי די עפענטליכע זיצונגען פון דער קעניגליכער קאמיסיע און מען הערט זיך אויפמערקזאם צו צו דעם, וואס דארט קומט פאר, און מען טראכט זיך אריין אין די פראגען, וואס די מיטגלידער פון דער קעניגליכער קאמיסיע שטעלן פון צייט־צו־צייט — פילט מען דעם ציטער, זאל איך זאגן: דעם הייליגען ציטער! — וואס שוועבט אין דער לופטען, דעם ציטער איבער דעם גורל פון [illegible] אראבישע ברידער אין א״י...

די יודישע איינוואנדערונג שטויסט זי אחרים פון זייערע ארבייטס־פלעצער. דער יודישער באדען־קויף טרייבט זיי ארויס פון די אנטוויקעלטע פלעצער; אפילו די פראספעריטי איז נישט גוט פאר זיי: זי וועקט אויף זייער שנאה און קנאה, זי צושטערט זייער פרימיטיווען ארט לעבען!

דריי טעג, פולע דריי זיצונגען איינע נאך דער צווייטער, האט די קאמיסיע געהערט די פארשטעהער פון דער יודישער אגענץ וועגען פראבלעמען פון יודישער אימיגראציע — געהערט און נאכגעפרעגט און דורכגעדרונגען זיך, אריינגעקראכען אין די טיפסטע טיפענישען פון דעם פראבלעם, אויסגעפרעגט וועגען יעדער קלייניגקייט וועגען יעדען דעטאיל, דער קלענסטער אונוויכטיגסטער. יעדע קאטעגאריע פון דעם שעדול, יעדע סוב־קאטעגאריע, יעדער פונקט און פונקטעלע — אלץ איז ארויסגענומען געווארען אויפ׳ן טיש, אלץ דורכגעקוקט גענוי מיט זיבען אויגען, אלץ גענומען דורך פערגרעסער־גלאז, דאס זאל נישט פערפאלען געהן...

די פארשטעהער פון דער יודישער אגענץ, וועלכע זענען ארויסגעטרעטען פאר דער קאמיסיע איז געווען צו שטעהן אין א שווערען קאמף, אין א טראגישען קאמף, וויאזוי מען האט געדארפט פערטיידיגען דעם אנטי־אויפריכטיגען קריטיק־פייער פון פראגען און רעפליקעס. טריט נאך טריט, פאזיציע נאך פאזיציע ארויסקעמפען אדער — אויפגעבען — ווייל נישט שטענדיג האבען די פארשטעהער געקענט אויסהאלטען, נישט געקענט זיי געווען זיכער...

פאר דעם האלב־רונדען טיש פון דער קעניגליכער קאמיסיע זיצען: ח׳ משה שערטאק, דער ליטער פון פאליטישען דעפארטאמענט פון דער אגענץ אין ירושלים, צו זיין רעכטער האנד ד״ר דוד סענאטאר, דער ליטער פון עמיגראציע־דעפארטאמענט פון דער יודישער אגענץ, און הינטער זיי — צוויי סעקרעטארען.

שערטאק רעדט א גוטען פליסענדען ענגליש, מיט אן אויסערגעוועהנליכער גענויקייט און וויסען פון דעם ענין.

מען פרעגט איהם, ווי דער שטיגער איז, ווער ער איז און אמט — זאגט ער מיט א הויכער שטימע: „משה שערטאק", און ליינט פאר פאר דער סטענאגראפיסטקע אויס זיין נאמען. ער דער־ציילט, וואס איז זיין אמט אין דער עקזעקוטיווע, וואס איז זיין אויפגאבע, וויפיל מענשען עס זענען פאראן אין דער עקזעקוטיווע — אלץ טענוי און [illegible].

[illegible] פערטיפט זיך מיט די אפיציעלע זאכען, אויפקלערונג מאמענטען, חוצפה אן שוער־ [illegible] פראטאג, וועלכער צוזאמען מיט די רעד־ [illegible] מיט די תשובות. וואס ער האט געגעבען אויף קאמישאנערס פראגען — האט פערנומען [illegible] אונטערהאלבען טאג, געהערט אפיסעל [illegible] דער יודישער נויט אין די לענדער פון יודישער צוזיטיקייט און צושפריטקייט נעהערט ווערטען געהאנדעלט פון יודען קיין א״י, געהערט וועגען די כוחות, וואס די יודישע אימיגראציע ברענגט דעם לאנד, געהערט וועגען דעם שווערען און ביטערען קאמף, וואס די עקזעקוטיווע פיהרט מיט דער א״י־רעגירונג ביי יעדען שעדול, דער צוזאמענשטויס, האט שערטאק ארויסגעפיהרט, בחוצפה דערצו, אז די יודען אליין האלטען ברעכען דאס געזעץ, דאס רעגירונגס־געזעץ און אריינכאפען זיך הינטערוויילעכיג קיין א״י. אין קורצען: דאס ברענגט צו יודישער אומלעגאלער אימיגראציע...

עס איז כמעט ליך א גרויסער ספק, צי האט דער פאליטישער פערטרעטער געדארפט אליין אויפוועקען און אויף אזא אופן אויפוועקען די פראגע פון דער אומלעגאלער אימיגראציע. איניגע זאגען, אז ער האט דאס נישט געדארפט טון, אז ער אליין האט נישט געדארפט ארויסרופען דעם בער פון וואלד. עס וועט זיין גענוג צייט צוצוגרייטען זיך געגען דעם, ווען ער אליין וועט קומען. און עס איז דאך אהן ספק, אז די פראגע וואלט פריהער אדער שפעטער געווען ארויפגעבראכט געווארען.

אנדערע ווידער בעהויפטען, אז עס איז געווען א געשלאגענער צוג, אז מיר אליין האבען די פראגע געמאכט שטעלען אפען פאר דער וועלט און נעמען איהר ווייטיגע תשובה, אז מיר האבען עס געדארפט טון, כדי צו געפינען די רפואה פאר דער מכה, אז עס א״ז גלייכער, וואס מיר האבען זי אויפגעהויבען, איידער עס וואלטען זי אויפגעהויבען די אראבער אדער די רעגירונג.

אזוי צי אנדערש — דער עפעקט איז געווען א קאלאסאלער: לארד פיל מיט די קאמישאנערס האבען זיך אויפגעכאפט פון א טיפען שלאף, זיי האבען אלע צוגערוקט די בענקלעך און אנגעשטעלט זיך אויף שערטאק׳ן, געשלונגען יעדען ווארט זיינס. און דא איז געקומען צום ערשטען שארפען צוזאמענשטויס, צום ערשטען צוזאמענשטויס צווישען די יודען און דער קאמיסיע...

די גאנצע קעניגליכע קאמיסיע איז אויפגעציטערט געווארען — סטויטש, אומלעגאלע אימיגראציע! ווי קען דאס זיין! ווי טאר דאס דערלאזט ווערען?! און די יודישע אגענץ, אט די אינסטיטוציע, וועלכע איז אנערקענט געווארען דורכן מאנדאט און איז גערופען צו העלפען און געבען עצות דער מאנדאטען־מאכט — האט דאס געוואוסט און געזעהען און — געשוויגען?! צו אנ׳אנדער, נישט אזוי הויך־געשעצטער אגענטור, וואלט ער, לארד פיל, גארנישט געזאגט וועגען דעם, אבער צו דער יודישער אגענץ... ער האט זיך שטארק געבייזערט, דער אלטער לארד פיל. ער איז אויפגערעגט געווארען, עפעס גאר־נישט לויט דעם שטיגער פון א קאלטען ענגלענדער. עפעס גאר, ווי אונזערער א יוד א היימישער. און ווי לארד פיל, אזוי אויך די איבעריגע מיטגלידער פון דער קאמיסיע, און דא איז געווען דער ריכטיגסטער מאמענט ארויס מיט א שארפער געגען־אטאקע, מיט שטארקער פראטעסטאציע: זי איז טאקע געמאכט געווארען למען האמת, גלייך געגען איז זי נישט. און דער קלאפ, וואס די יודען האבען געכאפט איז געווען א שטארקער.

דעם קאמפס־טאן האט פערבויטען א חרטה, א זאכליכער. די קאמיסיע איז געווען אין א בעסערער שטימונג, און שערטאק — מעסיגער. נאך איהם איז געקומען סענאטאר, דעטאילען איבער דעטאילען, גוט געענטפערט, לאגיש געענטפערט — אבער צוביטען א גרויסע מטבע אויף קליין געלט...

און דערנאך — א גאנצע לעקציע וועגען חורבן די עקאנאמישע, סאציאלע און קלימאטישע בעדינגונגען פון דעם לאנד, און ווען מען האט געהערט האט זיך געטראכט: „וואס וויל דער עפשטיין — די קאמיסיע זאל רחמנות האבען אויף די אומלעגאלע תורג׳ער, זאל בערעכטיגען זייער קומען אהער?"

דריי פולע זיצונגען, דריי טעג האט זיך געצויגן די אויספארשונג וועגען דער יודישער אימיגראציע — איז דער ענין א קאפיטשעלע קלארער געווארען, וועט דאס העלפען ברענגען מעהר יודען, פערשטארקען און פערברייטערען די בריק צווישען א״י און גלות? וואס זאגען אפטימיסטען? פעסימיסטען פרעגט מען נישט.

אין שפאניע קומט שוין פאר דער אייראפעאישער קריג

די אויפרעגונג, וואס איז ארויסגערופען געווארען דורך דעם שווערען קאנסטיטוציאנעלען קריזיס אין ענגלאנד אין דער אבדיקאציע פון קעניג, עדווארד דעם 8־טען האט די ענגלענדער געמאכט פערגעסען, אז די אייראפעאישע לאגע געפינט זיך איצט אין צושטאנד פון שטארקער שפאנונג, וואס איז ארויסגערופען געווארען דורך דעם, וואס עס קומט איצט פאר אין שפאניען, דאס בעדייט אבער נישט, אז די לייטער פון פארע׳ן אפיס זאלען אפשווא־כען זייער וואכזאמקייט אויף די פראגען אין שייכות מיט די איבערישער האלב־אינזעל.

ענגלאנד און פראנקרייך בעמיהען זיך, צו פערהיטען אז דער שפאנישער בירגער קריג זאל נישט ווערען קיין פרעטעקסט צום אויסברוך פון א אפענעם קאנפליקט צווישען די אייראפעאישע מלוכות. זיי זענען דעריבער ארויסגעטרעטען מיט א פראיעקט פון אונטערנעהמען א פערמיטלונגס־אקציע צווישען גענעראל פראנקא און דער מאדרידער רעגירונג. עס האנדעלט זיך וועגען א דאפעלטער אקציע, ווייל גלייכצייטיג מיט׳ן אונטערנעהמען די פערמיטלונג האבען לאנדאן און פאריז בדעה זיך צו ווענדען צו בערלין, רוים און מאסקווע מיט א פארשלאג פולשטענדיג אפצושטעלען דאס ארויסשיקען קיין שפאניען געווער, אמוניציע און פרייוויליגע, בכדי צו פערשטארקען די קעמפענדע צדדים. די ווירקזאמקייט פון דעם פרוב איז זעהר פראבלעמאטיש, ער האט אבער געמוזט אונטערגענומען ווערען בכדי מעגליך צו מאכען דעם לאנדאנער נישט איינמישונגס קאמיטעט, פארטצוזעצען זיין ארבייט מיט׳ן ציל צו פערענדיגען דעם בלוטיגען בירגער קריג אין שפאניען.

עס ליגט אין די אינטערעסען פון דער וועלט אז די ענגליש־פראנצויזישע פערמיטלונגס אקציע זאל צוגעאיילט ווערען, ווייל נאך דעם צייטווייליגען שטילשטאנד, קען די לאגע אין שפאניען ווערען געפעהרליך, ווי בעוואוסט זענען די ערשטע אנגריפען פון גענעראל פראנקא אויף מאדריד, אפגעשלאגען געווארען. להיפוך, צו דעם ביזאיצט אנגעווענדעטער טאקטיק האט דאס מיליטער פון די אויפשטענדיגע בעשלאסען איבערצוגעהן צו א גענעראל אנגריף אויף דער הויפט שטאט. עס זענען פריהער איינפארמאציעס, אז אויף דער ענדערונג פון דער טאקטיק האבען געהאט אן איינפלוס די דייטשע מיליטער לייט, וואס געפינען זיך אין הויפט קווארטיר פון גענעראל פראנקא. זיי האבען געוואלט אנווארפען דער אנפיהרונג פון די אויפשטענדיגע דעם בעליבטען דייטשען מיליטער׳שען סיסטעם און דער אדורכפאל פון דער דאזיגער טאקטיק לעגט איצט ארויף אויף די דייטשען דעם חוב צו ערטיילען א נאך מעהר ווירקזאמע מיליטער׳שע הילף די אטאקירענדע אויף מאדריד.

און פאקטיש זענען קיין סעוויליא אנגעקומען צאהלרייכע טראנספארטען „דייטשע פרייוויליגע", בעוואפענט מיט דעם מאדערנסטען געווער. זיי זאלען בילדען די שטורם קאדרעס און פערשטארקען די שיטער געווארענע רייהען פון די אויפשטענדיגע, וואס האבען געליטען בלוטיגע פערלוסטען. צוליב דעם, וואס אויף דער זייט פון רעגירונגס מיליטער בעשטעהען די בעסטע אפטיילונגען אויך פון פרייוויליגע פון רוס׳שער נאציאנאליטעט און אויך פון אנדערע לענדער קען מען פשוט פעסטשטעלען, אז אין שפאניען האט דער קאמף אנגענומען דעם כאראקטער פון א בעווינטען קאנפליקט צווישען די אייראפעאישע מלוכות, וועלכע אהיטענדיג דערווייל די באמאלע בעציהונגען פיהרען זיי אבער אין שפאניען א קאמף אויף לעבען און טויט־

און באך ־עס קומט צו, דאס פערשטארקען דאס מיליטער פון גענעראל פראנקא מיט דייטש קריג־מאטעריאל, שאפט פאר דייטשלאנד א איבעריגע לאגע אין שפאניען, פון וועס די איטא־ליענער זענען גארנישט אזוי ענטציקט, זיי ווילען נישט צולאזען, צו דער פערשטארקונג פון דער דייטשער השפעה אין שפאניען. עס מוזען דעריבער אויך די איטאליענער פון זייער זייט פערטאפלען זייער הילף די אויפשטענדיגע און דאס דריקט זיך אויס אין דער בלאקאדע פון די שפאנישע פארטען אויפ׳ן מיטעלענדישען ים. די לאגיק פון די פאקטען פאדערט, אז די בלאקאדע פון בארצעלאנא, וואס האט זיך שוין אנגעהויבען, זאל ערגער ווערען, און אז דאס איטאליענישע מיליטער וואס איז גרופירט אויף מאיארקא זאל ווי אמשנעלסטען בענוצט ווערען צו א ערנסטער אקציע געגען יענעם טייל פון די שפאנישע ברעגעס, וואס געפינען זיך נאך ביים רעגירונגס־מיליטער. די ידיעות, וואס קומען אן פון די באלעארען בעשטעטיגען די דאזיגע אויספיהרונגען. אין פאלמא, דעם הויפט פארט פון מאיארקא און אין דער שכנישער אומגעגענד הערשט א גרויסע אויפלעבונג. אלע אבסערוואטארען שטעלען פעסט, אז אין די לעצטע טעג זענען בעדייטענד פערגרעסערט געווארען די מיליטערישע לופט כוחות וואס געפינען זיך דארט. אויב עס זאל זיין אמת די ידיעה, אז אויך די סאוויעטען גרייטען זיך אנצוהויבען א ענערגישע אקציע מיט זייער קריגס פלאט, וואס געפינט זיך צייטווייליג אין די פארטען פון קארטאגענא און אליקאנטע, ווערט קלאר, אז אין די אינטערעסען פון גענעראל פראנקא ליגט ווי אמגיכסטען אנצוהויבען א אקציע וואס זאל אונשעדליך מאכען די געפעהרליכע פלענער פון געגנער.

דער ענין שטעלט זיך אלזא פאר אויף פאלגענדען אופן: בעת ענגלאנד און פראנקרייך ענטוויקלען א פערמיטלונגס אקציע, מוזען איטאליען און דייטשלאנד פערדאפלען זייער הילף פאר דעם גענעראל פראנקא, ווייל דאסזעלבע טון אויך די סאוויעטען, ארגאניזירענדיג אין שפאניען א שנעלען טעמפא א שטארקע ארמעע, וואס איז בעזונדערס רייך פערזעהען מיט מיליטערישע אעראפלאנען. מען דארף אלזא פאראויסזעהען, אז דער קאנפליקט צווישען די רוסען פון איין זייט און די איטאליענער און דייטשען פון דער אנדערער זייט, געהט איצט אריין אין א זעהר שארפע פאזע. ענגלאנד און פראנקרייך, געטריי זייער פאליטיק פון נישט אינטערווענץ ווילען זיך נישט בעטייליגען אין דעם קאנפליקט, געשעהענישען, וואס קענען ווערען געפעהרליך פאר דער גאנצקייט פון שלום אין אייראפע, קענען אויסברעכען יעדע מינוט.

די לאגע איז אויסערגעווענליך ערנסט, פאקטיש האבען מיר שוין א מלחמה, אין וועלכער עס בעטייליגען זיך מעכטיגע מלוכות, וואס זענען זעהר דעצידירט צו קעמפען ביז צום אויסערסטען. עס פערשטעהט זיך, אז די שפאניער זענען אין די דאזיגע קאמפף אויסגעשטעלט אויף די גרעסטע ליידען, אבער ווער רעכענט זיך היינט דערמיט דער בירגער־קריג וועט געדויערען אזוי לאנג ביז איינער און דער צווייטער צד וועט בלייבען אהן כוחות.

אגור.

דער דועל טשערטשיל—באלדווין אין ענגלישען פארלאמענט

דער צושטאנד פון דער נאציאנאלער פערטיידיגונג איז געווארען א בעאונרוהיגענדער פונקט אין דער בריטישער פאליטיק. די פאליטיק פון דער פער־טיידיגונג האט אייגענטליך געזאלט זיין א פונקציע פון דער אויסלענדישער פאליטיק אבער זייט די בריטישע רעגירונג האט אין דעם איטאליעניש־אבי־סינישען קריזיס פערלוירען די איניציאטיווע און דער קרייז פון די מלוכות, וואס זענען געווען צו־זאמענגעבונדען צוליב קאלעקטיווע זיכערהייט איז זיך צופאלען, האט די ענגלישע רעגירונג געקענט קומען צום פאלק נאר נאך מיט איין פארשלאג: בעוואפענונג. דאס איז נישט מעהר פאליטיק. דאס איז א זאך, וואס האט פאר זיך אליין א צוועק.

די עפענטליכע אויפרעגונג אין ענגלאנד, וואס האט זייט חדשים אין ענגלאנד צוליב דעם בעוואפענונגס־פראגראם און זיין דורכפיהרונג איז געקומען צום אויסברוך ביי איניגע פארלאמענטס דעבאטעס. אמבולטסטען האט עס זיך ארויסגעוויזען אין א שארפען אנגריף פון ווינסטאן טשערטשיל אויף דער רעגירונג און אויף איהר פיהרער באלדווין. טשערטשיל האט פראנטמוטליך געמאכט דעם פרעמיער פאר דער געפעהרליכער פערשפעטיגונג מיט די בעוואפענונגען. די רעגירונג האט די פארשלאגען פון טשערטשיל׳ן און פון זיינע קאלעגען נישט אנגענומען אין אכט ביז די געשעהענישען אין דער וועלט האבען ז געצוואונגען דאס צו טון. טשערטשיל האט זיך פערווארפען אויף א קעניגליכע קאמיסיע צו קאנטראלירען די פריוואטע בעוואפענונגס־אינדוסטרי, אויף איהרע ערקלערונגען, אז עס איז נייטיג צו שאפען א בעזונדער מיניסטעריום מיטן ציל צו פערזיכערען אין קריגס־צייט די אינדוסטריעלע מאביליזירונג. טשערטשיל האט געפרעגט ביי דער רעגירונג:

„וואס האט דער מיניסטער פאר פערטיידיגונג (טאמאס אינסקיפ) געמיינט הערחמים, ווען ער האט ערקלערט, אז די בעשלוסען פון דער רעגירונג איבער דעם סיסטעם פון ארגאניזירען די וואפען־פאבריקען זענען נאך נישט ענטשלאסען, אז דאס מוז פון מאג צו מאג רעווידירט ווערען און ווען וועט כוויטיג זיין וואס עס קענען אין משך פון איר ניגע וואכען פולשטענדיג געענדערט ווערען? וואס פאר א נייע זאכען זענען גרייטיג צו שטודירען ווע־גען וועלכען מיר האבען שוין נישט געוואוסט מיט צוויי יאהר צוריק? וואס האט מיסטער באלדווין אין די דריי יאהרען פון זיין מאכט געטון, בכדי אקיגעמצעווירקען די דייטשע בעוואפענונגען? יעדער האט געזעהען ווי מיר האלטען אין דער וועלט. נאר די רעגירונג האט נישט געקענט אנגעהמען קיין בע־שלוס, אדער דער פרעמיער האט עס נישט געקענט. אזוי ארום האט מען זיך נאר בעוועגט זעהר פאראדאקסאל, נאר ענטשלאסען, צו זיין אונענטשלאסען, מען האט נאר געוואלט גארנישט ווע־לען, זיך געלאזט שטויסען, די גאנצע מאכט איז נאר אויסגענוצט געווארען אויף אוממעכטיגקייט. אזוי האבען מיר פערלוירען חדשים, יאהרען, וואס זענען פאר דער גרויסקייט, פאר דעם לעבען פון בריטאנ־יען טייער געווען זעהר טייער..."

טשערטשיל האט אויסגעוויזען, אז די בעוואפע־נונגען אין דער לופט שטעהט ווייט אפ הינטער דער אנטוויקעלטען פראגראם און האט ערקלערט: „איך ערקלער, אז די ארמעע פעהלט איבעראל געוועהר, וואס איז נויטיג אין א מאדערנעם קריג!" די אויס־ריכטונג איז פעהלערהאפט. די מעכאניזירונג איז אפ־פאפיר, די טאנקען זענען נישט גענוג. די טעריטאר־יאלע ארמעען, זענען שלעכט בעוואפענט. עס איז דרינגענד נויטיג, אז א פארלאמענט־קאמיסיע פון ערפאהרענע און רעפרעזענטאטיווע מענער פון אלע פארטייען, זאל ווי אמשנעלסטען זיך פערנעהמען מיט אויסבעסערען די דאזיגע לאגע!"

נאך דער דאזיגער אטאקע פון טשערטשיל׳ן האט אין בריטישען פארלאמענט געהערשט א שטילקייט ווי פאר א שטורעם. קיינער האט אבער נישט גע־גלויבט, אז באלדווין וועט אהנטערלעגען אנ׳אויפ־ריכטיגען מיינונג אין די איינגענע רייהען.

און זיין ענטפער האט טאקע געהאט אזא ווירקונג. ער האט ערקלערט, אז א בעוואפענונגס לאזונג פון דער רעגירונג, וואלט געקענט צושטערען די „גרויסע פארטיי" פון וועלכער ער איז פיהרער. די עפענטליכע מיינונג איז פאר די וואהלען געווען געגען בעוואפענונגען. „א דעמאקראטיע הינקט טאקע שטענדיג צוויי יאהר הינטער א דיקטאטור". „עס האבען געמוזט פארקומען בעזונדערע געשעהענישען, אז די עפענטליכקייט זאל דערקענען די גאנצע סכנה" און ווייטער האט באלדווין מיט א סך ווארעמער דערצעהלט, אז צוליב דער פארטייאישער פאליטיק האט ער דעם חלק נישט געזאגט דעם אמת איבער דער נויטווענדיגקייט פון בעוואפענונגען. אזוי ארום האט די רעגירונג בעשטעטיגט טשערטשילס אנגריף דורכדעם, וואס זי האט אויפגעקלערט איהרע סיבות.

קיינער אין ענגלאנד וויל נישט אין שלום־צייט א קאנטראל־סיסטעם, וואס קען נויטיג זיין אין קריג, אבער דאס איז טאקע דער ארגומענט פאר און נישט געגען א סיסטעמאטישער פאבמעניגשער קאנטראל פון די ליפערונגען פאר דער ארמעע, פלאט און לופט־פלאט, טשערטשיל האט פארמולירט די פאדערונג: „די פערגרעסערטע ארגאניזאציע מוז האבען 4 דעפארטאמענטען: פלאט, ארמעע, לופט־פלאט און ליפערונגען־מיניסטעריום, מיט דעם מיניסטער פאר דער קאארדינאציע פון דער פערטיידיגונג איבער אלע 4, דירעקטארען, וואס ער וועט האבען די אלגעמיינע איבערזיכט".

די איינשטעלונג פון דער עפענטליכער מיינונג אין ענגלאנד איז איצט אזעלכע, אז די אדורכפיהרונג פון פראגראם פון דער נאציאנאלער פערטיידיגונג וועט בעטראכט אלס דער ווינטיגסטער פונקט פון פאליטישען לעבען. (ד. וו.)

שטעלט זיי מאנומענטען ווייל זיי האבען געקענט גוט קאכען
אס ווערט געטון אין פראנקרייך, וואו מען האלט קאכען פאר א קונסט

שטעלט איין פאר, אז דא זאל אימיצער איינ־ לען צו שטעלן א מאנומענט, אנ׳אמת׳ן מאיעס־ ישען מאנומענט פון גראניט אדער מארמאר, כוד אזא באנאלען מאכל, ווי געבאקטע בער־ עפל. עס קלינגט פשוט א מגלויבליך. אבער ער דאס ווערט געטון אין פראנקרייך, וואו קאכן רט פערעכנט פאר א גאנד אין פאר א קונסט. רט שטעלט מען דענקמעלער או צו די קוכערס, עלכע האבען בעגליקט דער מענשהייט מיט נייע ריכטען, אי אפילו צו די שפייזען גופא, מיט עלכע דאס לאנד איז בערימט — פאסט דע פואד (א בער־שפייז), קאממעמבערט קעז, פיש מעלבא. אנקרייך פארמאגט צווישען איהרע גרעניצען א גאסטראנאמישע הייליגטומער, אזוי צו זאגען, קברים, סטאטוען, מאנומענטען, וועלכע ווערען הר געהאלטען פון די, וועלכע בעטראכטען עסען ן טרינקען פאר א פיינער קונסט.

איינער פון די וויכטיגסטע מאנומענטען אזעלכע אין בעלעי, וואו עס איז אין 1775 געבוירען ווארען דער גרויסער פראנצויזישער גאסטרא־ ם, ב ר י ל א ט ס א וו א ר י ן.

בריללאט־סאווארין איז עס דער פאטער פון ם בעקאנטען ווערטעל: זאג מיר וואס דו עסט איך וועל דיר זאגען וואס דו ביזט. ער איז עס יך געווען דער, וואס האט אוועקגעלייגט דעם סטראנאמישען פרינציפ, אז גוטע שפייז איז נישט ן פראגע פון א סך געלד דיקא, נאר פון גוטען שמאק.

בריללאט־סאווארין איז לויט זיין פראפעסיע גע־ ן א ריכטער, אבער א סך מעהר ווי מיט געריכט־ ע פראצעסען האט ער זיך אינטערעסירט מיט ע שפייזען און דעם אופן ווי זיי צוצוגרייטען. איז דער מחבר פון א ליטעראַריש מייסטערווערק בער גאסטראנאמיע: „די פיזיאלאגיע פון געשמאק“. ע גלייכווערטלעך איבער שפייזען זענען אריינ־ דרונגען אין די שפראכען פון אלע איראפעאישע לקער.

בעת דער פראנצויזישער רעוואלוציע איז ער לאפען פון פראנקרייך קיין אמעריקא. ער האט ג געקראגען עטליכע אמעריקאנער מאכלים. אלעס לס אזוי דערצעהלט וועגען איהם די פראנצויזישע מעדע. ער איז געשטארבען אין 1826 און אין דערט יאהר ארום, אין 1926, האט איהם פראנק־ יך געשטעלט א סטאטוע אין זיין געבורטס־שטאט לעי, נישט ווייט פון ליאן, און יעדעס יאהר פיל־ ן צו דעם מאנומענט א סך גאסטראנאמישע פיינ־ קער.

באך מעהר מזל ווי בריללאט־סאווארין האט גע־ האט מ א ד א ם מ א ר י ה א ר ע ל, וועלכע האט גע־ לעבט כמעט אין זעלבען צייט מיט איהם. זי האט נישט איינעם, נאר צוויי מאנומענטען — איינעם אין דעם נארמאנדישען דארף קאממעמבערט און דעם אנדער־ רען אין ווימוטיער. כאטש זי איז שוין מעהר ווי הונדערט יאהר טויט, איז איהר נשמה פערייביגט אין די הונדערטע מיליאן קאממעמבערט קעזען, וועלכע ווערען יעדעס יאהר פראדוצירט אין נארמאנדיע, ווייל זי איז עס געווען די ענטדעקערין אדער דער־ פינדערין פון דעם סארט קעז. איהר מאנומענט אין איהר היימישען דארף איז גאנץ בעשיידען — אן אבעליסק, אויף וועלכען עס זענען אויסגעקריצט די געשיכטע פון איהר לעבען און איהרע מעשים.

אבער אויך איהרע א סטאטוע האט מען אויפ־ געשטעלט אין דארף ווימוטיער. זי קוקט אראפ פון פיעדעסטאל — א טיפישע פראנצויזישע פאלקס־ פרוי — אנ׳ערליכע, פלייסיגע און פראקטישע. יעד־ דען פריהלינג אין א בעשטימטען טאג פערזאמלען זיך ארום איהר סטאטוע די דארפסלייט פון ווימוטיער און די ארומיגע דערפער און מען טרינקט קוואס לכבוד איהר אנדענקען.

פון נארמאנדיע ביז צו דער ריוויערא איז א ווייטער שפרונג, אבער דאס ברענגט צו א דארף, וואו עס שטעהט דער דענקמאל פון דעם בעריהמטען פראנצויזישען שעף, אויגוסט ע ס ק א פ י ע, וועל־ כער האט ערפונדען די „פיטש מעלבא“. דער דענק־ מאל שטעהט אין א פרעכטיגען גארטען נעבען סיי־ טי האל. אויפ׳ן הויכען פיעדעסטאל איז א ביוסט פון עסקאפיע, דעם „שעף פון קעניגען און קעניג פון שעפען“.

עסקאפיע איז געווען דער זוהן פון אנ׳ארימען שמיד. דאס האט איהם נישט געשטערט צו דער־ גרייכען זיין אמביציע — צו ווערען א וועלט־בעריהמ־ טער קוכער. ווען אין אנהויב 1936 האט די אינטער־ נאציאנאלע אסאציאציע פון שעפען אפגעהאלטען א קאנגרעס אין ניצע, האבען די מיטגלידער אפגע־ שטאט א וויזיט אין עסקאפיע׳ס געבורט־פלאץ און מיט ערפורכט געלייגט א קראנץ בלומען אויף זיין מאנומענט.

נאך א פלאץ, וועלכער איז א גאסטראנאמיש הייליגטום, איז אויף א קליינינקען בית הקברות אין מאנט סאן מישעל. דאס איז דאס קבר פון מאדאם פ ו ל א ר ד, וועלכע איז געווען בעריהמט איבער דער גאנצער וועלט מיט איהרע פייגקוכענס אדער אמלעטס, רופט עס ווי איהר ווילט. הונדערטער פער־ עהרער לאזען זיך אוועק יעהרליך צו דעם בעשיי־ דענעם קבר און שיטען בלומען אויפ׳ן קבר. מאדאם פולארד איז געשטארבען אין 1931. אבער איהר אמלעט לעבט און עס לעבט איהר נאמען אויף די מעניו־קארטעס פון פערשידענע רעסטאראנען.

אין עטליכע זשורנאלען, וועלכע גיבען זיך אפ מיט קאכקונסט איז פארגעשלאגען געווארען, אז לכבוד מאדאם פולארד זאל געשטעלט ווערען א ריכטיגער דענקמאל, און עס האט זיך אפילו גע־ גרינדעט א קאמיטעט דורכצופיהרען דעם פראיעקט.

אין ע ל ז א ס איז געשטעלט געווארען א דענק־ מאל נישט דעם ערפינדער פון א מאכל, נאר דעם מאכל אליין. מיט וועלכען עלזאס איז בעריהמט — פאטע דעפוא. אין א שטראסבורגער גארטען שטעהט די סטאטוע פון א חנ׳עוודיג עלזאסיש מיי־ דעל, וועלכע פיטערט גענז, פון וועמענס שמאלץ און לעבערלעך „פאטע דע פוא“ ווערט געמאכט.

ד ע ר נ א מ ע ן פ ו ן מ א נ א ך, דאם פערי־ ניאן, געבוירען אין דער וויין־געגענד פון פראנקרייך, איז אויך געהייליגט אין די כראניקען פון גאסטרא־ נאמיע. נאך לאנגע גרודליגע עקספערימענטען האט ער מיט 205 יאהר צוריק ענטדעקט דעם פראצעס, ווי אזוי צו מאכען, אז שאמפאניער זאל זידען און שוימען. עס ווערט געפלאנט צו שטעלען א סטאטוע דעם מאנאך אין 1938, ווען עס וועט ווערען 300 יאהר זינט זיין געבורט.

קלארא לעווין

דאס לעבען אין ארץ־ישראל
ידיעות פון דער יודישער טעלעגראפען־אגענטור

א צווייטע ליניע נאפט־רעהרען פון מאסול קיין חיפה.

י ר ו ש ל י ם. דער קארעספאנדענט פון „הארץ“ אין אממאן מעלדעט, אז די „איראק פעטראלעאום־קאמפאני“ האט בעשלאסען דורכצולעגען א צווייטע נאפטרעהרען ליניע פון חיפה קיין איראק, כדי צו פערדאפלען דעם סכום נאפט וואס שטראמט פון מאסול.

אינטענסיווע אראבישע אקציע.

י ר ו ש ל י ם. דער העכסטער אראבישער ראט אנטוויקעלט לעצטענס אנ׳אינטענסיווע טעטיגקייט. די פערצווייפעלטע ווירטשאפטליכע לאגע פון די אראבישע מאסען און גרויסע טיילען פון די סוחרים ווי אויך די פראגע פון דער צוקונפט פון יפו׳ער פארט וועלכע איז ממש געשטעלט אין קאן, און די שוואכע אויסזיכטען אז די דריי אראבישע פאדערונגען (אפ־שטעלען די אימיגראציע, פערווערען יודען צו קויפען ערד און שאפען א ריין אראבישע נאציאנאלע רעגירונג) זאלען ערפילט ווערען — האבען בעוואוי־ גען די מיטגלידער פון העכסטען אראבישען ראט אונ־ טערצונעהמען א ברייטע אקציע נאך איידער די קא־ מיסיע וועט אנהייבען איהר פעולות.

ווי דער „דבר“ טיילט מיט איז די מאנדאר־ נונג פון דער לעצטער זיצונג פון דעם העכסטען אר־ ראבישען ראט אונטערן פארזיץ פון ירושלימער גרויס מופתי אין יפו וועגען פאלגענדעס:

1. דורכפיהרען אין גאנצען לאנד א געלד־אק־ ציע אין דער הויך פון 50 טויזענד פונט מיט וועל־ כע מען וועט זיך בענוצען אין דעם קאמף סיי געגען די יודען, סיי געגען די ענגלענדער. אויף די ארא־ בישע אראנזשען עקספארטערען איז צו דעם צוועק ארויפגעלעגט געווארען אנ׳אפצאהל פון 1 פראצ. פון דער בעטרעף פון דעם עקספארט.

2. די צוקונפט פון דעם יפוער פארט.

3. די שטעלונג לגבי דער טעפלאנטער אראבישער ענגלישער באנק. עס האנדעלט זיך וועגען בעשליסען צי זאל מען זיך בעטייליגען אין דער האדיגער אונ־ טערנעהמונג אדער בעסער שיצען די אראבישע באנק, וועלכע האלט ביים באנקראטירען און פערלירען איהר גרינדונגסקאפיטאל.

4. פראטעסט וועגען פערשטארקען דעם בויקאט, נאך דער זיצונג אין יפו האבען פארשטעהער פון דעם העכסטען אראבישען ראט בעזוכט א רייהע אראבישע שטעט און דארט אפגעהאלטען זיצונגען, ווי אויך דורכגעפיהרט א געלד־זאמלונג פאר „קאמפס־פאנד געגען יודען און ענגלענדער“.

בעזייטיגט אראבישע מלוכה־בעאמטע.

י ר ו ש ל י ם. אין פערלויף פון די לעצטע עט־ ליכע וואכען האבען א רייהע אראבישע לעהרער פון די רעגירונגס שולען בעקומען קינדיגונגס בריף. די דאזיגע לעהרער האבען אין דער צייט פון די אונרוהען געפיהרט א שטארקע העצע אין די ארא־ בישע [illegible] און ארגאניזירט די אראבישע דארפס יוגענד.

דאסזעלבע האט די רעגירונג אפגעזאגט פון זיי־ ערע פאסטענס א רייהע בעאמטע פון געזונדהייטס אמט, נאכדעם ווי ס׳האט זיך ארויסגעוויזען, אז זיי האבען געהעצט געגען די רעגירונג.

חבלי עליה.

י ר ו ש ל י ם. דער עמאנ׳ער קארעספאנדענט פון „אל־איסלאמיא“ מעלדעט אז די גרענעץ וואך ביי דער סירישער גרענעץ האט ארעסטירט א גרויסע גרופע יודען וועלכע האבען געפרואווט אריינקומען אין לאנד אהן וויזעס.

האנדעל מיט געוועהר.

י ר ו ש ל י ם. די אראבישע צייטונגען מעלדען פון ביירוט, אז לעצטענס האט זיך אין לבנון שטארק פונאנדערגעפיהרט דער מסחר מיט געוועהר. די פראנ־ צויזישע פאליציי האט קאנפיסקירט אויטאמאבילען מיט געוועהר, וועלכע זענען געווען פערבעהאלטען אין מעהל־זעק. די צאהל קאנפיסקירטע ביקסען האט בעטראפען 250. יעדען טאג קומען אן ידיעות וועגען שמוגעל פון געוועהר. די צייטונגען גיבען צו, אז א גרויסער טייל פון געוועהר וועלכען מען האט בעת די אונרוהען געשמוגעלט קיין א״י פלעגט שטאמען פון לבנון.

פראטעסטירטע וועקסלען.

י ר ו ש ל י ם. אין די ערשטע 9 מאנאטען פון היינטיגען יאהר זענען 8250 וועקסלען געגאנגען צו פראטעסט. פאריאהרען פאר דער זעלבער צייט האט די צאהל פראטעסטירטע וועקסלען בעטראפען 4070.

קאנפערענץ פון די לינקע פועלי־ציון אין אמעריקא

נ י ו ־ י א ר ק (יט״א) דא איז געעפענט געווארען ד־טע קאנפערענץ פון די לינקע פועלי־ציון.

דער הויפט־רעדנער אויף דעם ערעפענונגס־ זיצונג איז געווען דער שליח פון א״י מ. ערעם.

— א״י האט אויסגעהאלטען — האט ער דעם יסגעריסען — א״י האט ווייטער פארטגעזעצט הר בוי־ארבייט. די געשעהענישען האבען אבער ארפער ווי אלעמאל ארויסגעוויזען דעם פראבלעם דיש־אראבישע בעציהונגען און מיין שליחות איצט ן אמעריקא איז: אויפצוקלערען די ברייטע יודי־ ע מאסען, אז אין פראצעס פון בויען מוז דער וב אויך געפינען א וועג פון צוזאמענלעבען מיט ר אראבישער באפעלקערונג.

פרים אויערבאך האט בעגריסט די קאנפערענץ ן נאמען פון דער ליגע פאר רעכט פון יודיש אין רץ־ישראל.

פרענק טרעגער האט בעגריסט די קאנפערענץ ן נאמען פון דער סאציאליסטישער פארטיי.

21־יעהריגער יודישער סטודענט בעקומט דעם העכסטען פרייז פאר דיכטונג

נ י ו ־ י א ר ק (יט״א) דעם פרייז פון דער „קא־ לומביא־אוניווערזיטעט“ פאר „דעם בעסטען מוס־ טער פון ענגלישער ליערישער דיכטונג“ פארן יאהר 1936 האט פון די טויזענדער דיכטער־סטודענטען וועלכע האבען זיך בעטייליגט אין דעם קאנקורס, בע־ קומען דער 21־יעהריגער יודישער סטודענט מאריס מאהרין. דער פרייז איז איהם אנערקענט געווארען פאר זיין פאעמע אין ווייסען פערז „פינף טעג“, געווידמעט די העלדישע פעברואר־קאמפען פון די עסטרייכישע סאציאליסטען אין יאהר 1934.

ער האט אנגעהויבען שרייבען לידער ווען ער איז אלט געווארען 14 יאהר. שוין מיט פיר יאהר צוריק, ווען ער האט געענדיגט די מיטעל־שול, האט ער פערעפענטליכט א לידער־זאמלונג „די ערשטע צואקערונג“, וואס איז זעהר גינסטיג אפגעשאצט געווארען דורך דער ליטעראַרישער קריטיק.

מאריס מאהרין איז געקומען קיין אמעריקא מיט 25 יאהר צוריק, זיין פאטער שטאמט פון ארשע (ווייס־רוסלאנד) און זיין מוטער פון אומאן.

יוסף בארא ץ וועגען די יודיש־אראבישע בעציהונגען

נ י ו ־ י א ר ק (יט״א) יוסף בארא ץ דער שליח פון „הסתדרות העובדים“, וועלכער וויילט איצט אין אמעריקע, האט אין א געשפרעך מיט פרעסע־ פארשטעהער געמאכט פאלגענדע בעמערקונג וועגען דער לאגע אין א״י; אין די יודיש־אראבישע בע־ ציהונגען.

„וועגען דעם אזוי גערופענעם קאנטאנען־סיס־ טעם, לוינט זיך קיין וואהל נישט צו פערלירען. מיר ציוניסטען בכלל, און די „הסתדרות“ בפרט, הא־ בען שוין לאנג געפונען די איינציגע תשובה צו דעם יודיש־אראבישען פראבלעם און דאס קען מען אויס־ דריקען מיט איין ווארט — „פאריטעט“. פאליטישע גלייכשטעלונג פאר יודען און אראבער. נישט מיר ווילען בעהערשען די אראבער נישט מיר ווילען פון זיי בעהערשט ווערען און די ענגלישע רעגירונג — דער דריטער צד — וועט קענען אכ־ טונג געבען, אז די פאריטעט זאל אין לעבען דורכ־ געפיהרט ווערען“.

„דער ארגאניזירטער טעראר איז פאראיבער. אין די אראבישע דערפער געפינט זיך נאך פיל געוועהר און די רעגירונג מוז נאכזוכען, די דאזיגע געוועהר צו קאנפיסקירען. דאס לעבען איז אבער געווארען נארמאל“.

דער גורל פון א פרוי
סענסאציאנעלער און שפאנענדער ראמאן

ער האט זיך פערפלאנטערט ביים ארויסזאגען ם נאמען. שיער, שיער וואלט ער געזאגט זיין תן נאמען מייערבער, נאר ער האט זיך גלייך רמאהנט דאס זיין פאטער האט איהם ערשט היינט געזאגט, אז ער זאל זיין פארזיכטיג צוליב זיין פאר־ ים שפיאנאזש ארבייט און נוצען דעם נאמען ערנערט.

דער געדאנק וועגען זיין פאטער האט איהם א יט געגעבן מיט א שארפען ווי און ער איז א מר ט געבליבען שטיין צעדודערט, נישט אויסרעדענ־ ע קיין ווארט.

— וואס האט איהר זיך אזוי פערטראכט? — אט זי איהם א פרעג געטון.

— מיין מאמע! — האט זיך ביי איהם ארויס־ כאפט.

— אהא, איהר האט זיך דערשראקען, וואס איהר אט מיר געגעבען אייער נאמען. אייער פאטער וועט ך דערוויסען, אז איהר האט צו טון מיט א טענצע־ ין און ס׳וועט זיין א סקאנדאל! אייער פאטער איז, ן החתם אנ׳ערהאפטער בירגער, א ליטווישער ענש פון דער הויכער געזעלשאפט, און ער וועט שט ערלויבען זיין זוהן זיך צו מישען מיט דער רייבער געזעלשאפט פון קאבארעט טענצערין! זאגט אייער מאמען, אז ס׳שטייט מיר נישט אן זיך צו מישען מיט איהם! און איהר האט מיך נישט געדארפט אפפיהרען אהיים! איך וואלט אליין גע־ טראפען דעם וועג און איהר וואלט איצט נישט גע־ דארפט מורא האבען פאר אייער מאמען!

מיט כעס האט זי זיך געגעבען א דריי אוים און זיך געלאזט ארויפלויפען אויף די טרעפ פון איהר וואוינונג. מאריס איז איהר נאכגעלאפען און אנכאַ־ פענדיג זי פאר דער האנד האט ער מיט א ציטער־ דיגער געבעט־שטימע ארויסגעשטאמעלט:

— רחל, איך קאן איך אזוי נישט אוועקגיין... רחל! איך קאן נישט! איך וויל מיט איך רעדען! איך ערקלערען! ערלויבט מיר! איך בעט איך!

זי האט אויף איהם א קוק געטון. אין האל וואו זיי זענען געשטאנען, האט נישט געברענט קיין ליכט און אין דער פינסטערניש האט זי געזעהן זיי־ נע בלויע אויגען וואס האבען מיט אזוי פיל צער געקוקט אויף איהר. איהר הארץ וואס זי האט פריה־ ער פערשטיינערט, האט גענומען ציטערן אין אזא ווארימקייט... הארציגקייט... ליבע.. צו דעם מאן.

— קומט ארויף — האט זי שטיל ארויסגע־ שעפטשעט.

ער איז ארויפגעגאנגען צו איהר אין צימער.

קאפיטעל 11

אין די קרייזען פון מאריסעס בעקאנטע און פריינט האט געקאכט מיטן סקאנדאל. וואס ס׳איז פארגעקומען צווישען דער שלאנגען טענצערין און א שיכורען מאטראס, און וואו דער יונגער מאלער מאריס האט געהאנדעלט ווי א העלד פון די טעאטער בילדער. ער האט געראטעוועט דאס ארימע מיידעל פון ברוטאלע הענט, זיך פערליבט אין איהר און ס׳האלט שוין ביי זייער, זייער ווייט. ציינגער, וואס זייערע בעסטע שפייז איז רכילות, האבען זיך אזוש פאסמאקעוועט מען האט גערעדט און בערעדט און צוגעלייגט און צוגעטראכט פונקט פערקעהרט ווי עס איז אין דער אמת׳ן געווען.

לויט די רייד פון די רכילותניקעס איז עס אויס־ געקומען אז מאריס איז דא אין דער האל פון א יאלד וועמען א ביטערע קורטיזאנקע האט ארויסגעצויגען אין די הענד און צאפט פון איהם געלד.

עס האבען זיך שוין געפונען גוטע פריינד, וואס האבען געזעהן, אז די כייעם זאל אנקומען צו מא־ ריסעס פאטער. אלעקסאנדער האט זיך ארומגעדרייט ווי אהן א קאפ. ער האט געזעהן אז די זאך איז א סך ערנסטער ווי ער האט געמיינט. זיין זוהן זינקט אלץ טיפער און טיפער, ווערט פערמישט אין פאס־ קודנע סקאנדאלען. ער האט פערלוירען דעם גאנצען קאנטראל איבער זיין זוהן.

אין דעמזעלבען טאג וואס ער האט זיך ביי מא־ ריסען אזוי געבעטען ער זאל אויפגעבען די קאבא־ רעט טענצערין איז ער צו איהר אוועק און ס׳איז פארגעקומען דער שרעקליכער סקאנדאל אין מיין טיטעלט שוין אויף זיין זוהן מיט די פינגער! דער געטרייער פאטער האט בעשלאסען מעהר נישט צו ווארטען און ארונטערגיין צו דער קאבארעט טענ־ צערין און מיט איהר פערהאנדלען אז זי זאל פער־ לאזען די שטאט, מעג עס איהם אפילו קאסטען א מאיאנטעק.

דערווייל איז די ליבע צווישען מאריסען און רחלען געווארען אלץ גרעסער און גרעסער. און אזא אידעלע און צארטע ליבע איז עס געווען. ער פלעגט קומען יעדען אוונט אין קאבארעט, איבערווארטען די פארשטעלונג און נאכדעם מיט איהר לאנג גיין שפאצירען. זי אפפיהרען אהיים. אפטמאל ארויפ־ גיין צו איהר אין צימער. זי פלעגט אמאל מאכען א לייכטען ביים און זיי פלעגען זיצען ביים טיש ווי א מאן און א ווייב. אדער ווי ברודער און שוועסטער, און היימיש עסען און שמועסען. אפטמאל פלעגט ער האבען א שטארקען פערלאנג זי ארומצונעהמען און זי געבען א קוש. אבער נישט קיין לייד ענשאפטליכער פערלאנג איז עס געווען, נאר עפעס א מין טעכטער־ שאפט... א קינדישע איבערגעגעבענקייט... אנ׳איי־ דעלע ליבע, זי צו איהם האט אויך געפיהלט דאס זעלבע. זיי האבען אבער קיינמאל נישט געוואגט צוגיין נאהענט איינער צום צווייטען און זייערע הערצער זענען איבערפולט געווען מיט דער שענסטער ליבע.

מאריס איז געווען צו רחלען ווי א ליכטיגער שטראהל אין איהר פינסטער לעבען. זי האט איהם איהר פערגאנגענהייט נישט דערציילט. אבער אפטער מאל אין שלאפלאזע נעכט פלעגט איהר פערגאנגענ־ הייט פאר איהר אויפשווימען און פלעגט איהר פער־ סמען דאס לעבען.

(פארטזעצונג קומט).

האַנדווערקעריי און האַנדעל

אויף דער וואָך

גזירה אָדער נוצליכע פֿאָרשריפֿט
(וועגען דער אונטערזוכונג אין דער פֿאַך־בעראַטונגס־שטעל)

ווי בעקאַנט, איז פֿערפֿליכטענד פֿון 1־טען דעצעמבער אַ פֿאָרשריפֿט אַז ביים צובעטען אַ לערן־יונגעל, מוז ער פֿאָרשטעלען אַ צייגניש פֿון דער פֿאַך־בעראַטונגס־שטעל, אַז ער איז געזונד סיי פּסיכיש סיי פֿיזיש פֿאַר דעם פֿאַך.

ס'איז דעריבער אינטערעסאַנט זיך צו פֿערטראַכטען, צי די דאָזיגע פֿאָרשריפֿט איז אַ גינסטיגע פֿאַר'ן צוקונפֿטיגען האַנדווערקער, אָבער — ווי אַ סך מיינען — ס'איז בלויז אַן איבעריגע גזירה, וואָס ברענגט קיינעם קיין שום נוצען נישט.

כידוע, איז דורך דער מעדיצין־היגיענע פֿעסט־געשטעלט געוואָרען אַ גאַנצע ריי פֿאַך־קראַנקהייטען וועלכע ווערען פֿעראורזאַכט דורך די אַרבייטס־בעדינגונגען ביי דעם פֿאַך. ביז איצט האָט אָפֿט געטראָפֿען, אַז א יונגעל האָט אָפּגעאַרבייט עטליכע יאָהר אין אַ פֿאַך, און שפּעטער האָט ער זיך ערשט אַרומגעזעהען, אַז די בעדינגונגען אין דעם פֿאַך זענען שעדליך פֿאַר זיין געזונד און דעמאָלט שטעהט פֿאַר זיי דאָס פּראָבלעם, אָדער איבעררייסען די פֿאַך־פּראַקטיק, אָדער צו שטעהן פּנים אל פּנים מיט אַן אומגליקליכער פֿאַך־קראַנקהייט, פֿון וועלכער מען קען זיך אָפֿט נישט בעפֿרייען.

יעדער זעלבסטשטענדיגער האַנדווערקער האָט זיכער אין זיין זעלבסטשטענדיגער פֿאַך פּראַקטיק געקענט בעמערקן אַזאַ ערשיינונג: ער נעמט צו אין דער לעהר אַריין אַ יונגעל, יענער אַרבייט אָפּ עטליכע יאָהר, פֿון יונגעל וואַקסט אויס אַ פֿיזיש־געזונדער גוט־מוסקולירטער בחור, אַ גוטער פֿאַכמאַן מיט אַ געזונדען פֿערשטאַנד, צופֿרידען איז דער מייסטער, דאָס לערן־יונגעל, זיינע עלטערן. און ס'הייסט, אַז ביי דעם מייסטער איז ער געוואָרען אַ לייט. אַ צווייטער פֿאַל. ער נעמט צו אַ לערן־יונגעל אין דער לעהר אַריין. ...ס יונגעל, אנשטאָט זיך צו ענטוויקלען און מאַכען פֿאָרטשריט אין פֿאַך, דאַרט איין פֿון טאָג צו טאָג, ווערט אַ יונגערמאַן — אַ חליש, הויבט זיך אָן צו דאָקטאָרן, און דעמאָלט דערוויסט ער זיך, אַז די פֿאַך־בעדינגונגען שעדיגען באַר זיין גאַנצע פֿיזישע און גייסטיגע ענטוויקלונג, און כדי נישט אַריינצופֿאַלען אין גאַנצען אומגליק, מוז ער איבעררייסען זיין פֿאַך־פּראַקטיק, דער צוועק פֿון דער אונטערזוכונג איז טאַק אויסצומיידען אַזעלכע נישט געווינשענע דערשיינונגען. און ס'איז וויניג, אַז א יונגעדליגער האָט אַ נייגונג צו אַ בעשטימט פֿאַך. די פּאָראַדניע מוז בעת אַן אונטערזוכונג פֿעסטשטעלען, אַז דער אָרגאַניזם פֿון לערן־יונגעל איז נישט מסוגל זיך אָנצונעמען מיט דער פֿאַך־קראַנקהייט און קיין שום סכנה איז נישט פֿערהאַן פֿאַר זיין געזונד־צושטאַנד. מ'קען מיט דער גאַנצער זיכערקייט זאָגען, אַז ווען ס'וואָלט פֿערפֿליכטעט אַזאַ מעדיציניש אונטערזוכונג מיט עטליכע צענדליג יאָהר צוריק, וואָלטען נישט געווען אַזוי פֿיל קרבנות פֿון די פֿאַך־קראַנקהייטען, און אויך פֿון דער אַזוי־גערופֿענער „פּראָלעטאַרישער קרענק", וועלכע פֿאָדערן יעדעס יאָהר הונדערטער יונגע לעבענס.

בעמענדיג דאָס אַלץ אין אַכט מוז מען קומען צום אויספֿיהר, אַז נישט קיין גזירה איז די פֿליכט זיך צו לאָזען אונטערזוכען אין דער „פּאָראַדניע" באַר אַ נוצליך סאָציאַל געזעץ, בוצליך פֿאַר אַלע צדדים, סיי פֿאַר'ן יחיד, סיי פֿאַר'ן כלל אין דער ערשטער רייה מוזען עס אויסנוצען די לערן־יונגלעך וועלכע אַרבייטען ביי מייסטערס, וואָס האָבען בלויז האַנדווערקער־קאַרטען, ווייל פֿאַר די איז דער טערמין אויף צו רעגיסטרירען זיך באַר ביז'ן 31־טען דעצעמבער ה. י.

ס'וואָלט געווען אַ גרויס פֿערזעהן דאָס נישט אויסצונוצען, מ'דאַרף זיך באַר ווינשען, אַז די פֿאַך־בעראַטונגס־שטעל זאָל זיך נישט ריכטען מיט קיין שום זייטיגע פּניות.

י. שוואַרצבערג.

מ'טאָר נישט לאָזען אונטערגעהן דעם פֿעראָרימטען יודישען קליינהענדלער

ס'מוזען געשאַפֿען ווערען די סומעס, אַרויסצוגעבען הלוואות, כדי זיי זאָלען אויסקויפֿען פּאַטענ...

ס'דערגעהנטערט זיך בילי־יאָהר, די גרעסטע זאָרג ווערט פֿאַר סוחרים די פֿראַגע וועגען אויסקויפֿען א פּאַטענט גאַנץ בעזונדערס זאָרגען זיך וועגען דעם די יודישע קליינהענדלער־

אויף די יודישע קליינהענדלער האָבען זיך היי־יאָהר אויסגעגאָסען אַלע צרות, באָיקאָט, פּיקעטען, נישט צולאָזען אויף די מערק, אַ מבול שטייערען און יעל כולם מאַנגעל אין פּרנסה, קוים, קוים ציהט דער קליינהענדלער אַרויס אויף א טרוקען שטיקעל ברויט פֿאַר זיך און זיין פֿאַמיליע־

איצט קומט די פֿראַגע פֿון אויסקויפֿען א פּאַטענט. ס'זענען פֿערהאַן הונדערטער קליינהענדלער, וועמעס גאַנצער אומזאַץ־קאַפּיטאַל בעטרעפֿט נישט אַזוי פֿיל ווי פֿיל זיי וואָלטען געדאַרפֿט בעצאָהלען פֿאַר א פּאַטענט. ס'בלייבט פֿאַר זיי די ברירה: אָדער אויסקויפֿען א פּאַטענט און דעמאָלט נישט האָבען די פֿאַר צעהנדליג זלאָטעס צו האַנדלען אָדער נישט אויס קויפֿען קיין פּאַטענט און דעמאָלס פֿערלירען בכלל די עקזיסטענץ מעגליכקייטען.

דערצו טאָר נישט דערלאָזט ווערען מ'דאַרף אַרויסהעלפֿען די קליינהענדלער ווייטער צו קענען עקזיסטירען און ווייטער ציהען זייער בידנע חיונה. דאָס קען איצט געטון ווערען נאָר אויפֿ'ן וועג פֿון שאַפֿען הלוואות פֿאַר די קליינהענדלער, וועלכע זענען נישט ביכולת מיטאַמאָל אויסצוגעבען די עטליכע צעהנדליג זלאָטעס אויף א פּאַטענט. דאָס איז אַן אויפֿגאַבע פֿון די קליינהענדלער־פֿאַראייניגען און אויך פֿון דער קהלה, ווי מען איבפֿאָרמירט אונז איז די סומע וועלכע איז אריינגעשטעלט געוואָרען אויף דעם צוועק אין בודזשעט פֿון 1936 איז שוין אויס געשעפּט. ס'איז דעריבער דער חוב פֿון דער פֿערוואַלטונג און פֿון דער בודזשעט־קאָמיסיע ביי דער קהלה, אַז ס'זאָל אריינגעשטעלט ווערען א גרעסערע סומע אין בודזשעט אויפֿ'ן יאָהר 1937 אויף דעם צוועק,

ווייל די צאָהל פֿעראָרימטע קליינהענדלער איז ... געוואַקסען.

פֿון דער אַנדערער זייט ווירער ליגט ד... אויף די יודישע קליינהענדלער־פֿאַראייניגען, ... פֿעהלען נישט ביי אונז אין לאָדז ווי ... אמבאַר... אויסצונוצען דעם לעצטען צירקולאַר פֿון ... מיניסטעריום וועגען הנחות ביים אויסקויפֿען ... טען אויפֿ'ן יאָהר 1937. לויט דעם דאָזיגען צי... קענען בעפֿרייט ווערען פֿון אויסקויפֿען פּאַ... די אַלע קליינהענדלער, וועלכע פֿיהרען א ... באַר מיט עטליכע גילדען, די אומזאַץ־סומע ק... דערגרייכען ביז 3000 זל. א יאָהר. די פֿאַראייניג... פֿען איצט אָנשטרענגען אַלע כוחות, אַז די ... קליינהענדלער זאָלען קענען געניסען פֿון די... זיגער הנחה. וועלכע איז געגעבען געוואָרען ... פֿינאַנץ־מיניסטעריום.

פּוילישער האַנדווערקער - צוזאַמענפאָה...

זאָגט זיך אַרויס געגען דיספּענסען, געגען ערלויבען נישט־דיפּלאָמירטע מייסטער צו האַלטען לערן־יונגלעך און פֿאַר פֿערברייטערן די רעכט פֿון די צעכען

זונטאָג איז אין לאָדז פֿאָרגעקומען אַ וואָיעוואָדישער צוזאַמענפֿאָהר פֿון די פּוילישע האַנדווערקער.

דער דאָזיגער צוזאַמענפֿאָהר איז פֿאָרגעקומען מיט גרויס פּאָמפּע. ס'איז אַנוועזענד געווען אַ פֿאָרשטעהער פֿון דער וואָיעוואָדזשטווע, דער פּרעזעס און דירעקטאָר פֿון דער האַנדווערקער־קאַמער, אַ פֿאָרשטעהער פֿון דער שטאָט־פֿערוואַלטונג א.אַ.וו.

די הויפּט־טעמאָ פֿון די בעראַטונגען איז געווען וואָס מען דאַרף לייכט צו מענשען צו דער מלאכה. אַלע רעדנער זענען אַרויסגעטרעטען געגען ערטיילען האַנדווערקער־קאַרטען אויפֿ'ן יסוד פֿון דיספּענסע, געגען ערלויבען נישט־דיפּלאָמירטע מייסטער צו האַלטען לערן־יונגלעך, פֿאַר געבען ברייטע רעכט די צעכען און אַזוי ווייטער.

ס'פֿערשטעהט זיך, אַז דער קאַמף אויף דעם דער מאָהנטען פּוילישען האַנדווערקער־צוזאַמענפֿאָהר איז קודם־כל געפֿיהרט אין דער ריכטונג, אַז דיפּלאָמירטע מייסטערס זאָלען בעקומען די גרעסטע פֿאָרטייל. ביי די פּוילישע האַנדווערקער עקזיסטירט די טראַדיציע פֿון מייסטער־דיפּלאָמען שוין פֿון איבער הונדערט יאָהר די יודישע האַנדווערקער איז נישט דערלויבט געוואָרען צו האָבען קיין צעכען און דערביי האָבען זיי אויך נישט געקענט האָבען קיין מייסטער־דיפּלאָמען. באַר אַ קליינע צאָהל האָבען בוזוו זען אַזעלכע דיפּלאָמען צו בעקומען. דאָס פֿריוו לייגירען די דיפּלאָמירטע מייסטערס וואָלט געהייסען אַ גרויסע צאָהל יודישע האַנדווערקער שטעלען אַלס האַנדווערקער פֿון צווייטער מדרגה, און וואהרשיינליך האָט מען דאָס געמיינט אויפֿ'ן צוזאַמענפֿאָהר.

אַ חוץ דעם האָט דער צוזאַמענפֿאָהר פֿיל גערעדט וועגען אַזוי־גערופֿענע „פּושערס" און ... טאַטשעס". אויך דאָ האָט מען נישט געמיינט ... אַנדער ווי יודען.

דער צוזאַמענפֿאָהר האָט זיך שאַרף ... זאָגט געגען ערלויבען די נישט־דיפּלאָמירטע ... טער צו האַלטען לערן־יונגלעך, מ'קען דערפֿ... געזען, אַז דער הנחה־טערמין, וואָס איז פֿ... דעם ענין ביז'ן 31. דעצעמבער ה. י., ווע... פֿערלענגערט ווערען, די יודישע האַנדווערקער ... פֿען וועגען דעם געדענקען און ביז יענעם ... רעגיסטרירען די לערן־יונגלעך אין דער האַנד... קער־קאַמער, רעגיסטרירען קענען דיפּלאָמי... סטערס און אויך אַזעלכע וועלכע האָבען נאָ... וועלקער־קאַרטען.

אונטערנעהמונגען מיט אַ שטענדיג זיץ־אָרט

טאָרען זיך נישט פֿערנעמען מיט קייז הויזיר־האַנדעל

די לאָדזער האַנדעלס־קאַמער האָט זיך געווענדעט מיט א מעמאָריאַל צום האַנדעלס־מיניסטעריום, אין וועלכען ס'ווערט אויסגעדריקט די מיינונג, אַז האַנדעלס־אונטערנעהמונגען מיט א שטענדיגען זיץ־אָרט, אָהן אונטערשיד פֿון דער הויך פֿון פּאַטענט, טאָרען נישט פֿערקויפֿען זייערע סחורות אויף א הויזירער אופֿן דורך אַריינטראָגען זיי אין די וואוינונגען פֿון די קאָנסומענטען, מ'טאָר אויך נישט לעגאַליזירען די דאָזיגע טעטיגקייט דורך בעקומען א ליצענציע, ווייל א ליצענציע קען אַרויסגעגעבען ווערען באַר פֿאַר די וואָס דער הויזירער־האַנדעל איז אָהן א שטענדיגען זיץ־אָרט.

גלייכצייטיג האָט זיך אָבער די ווירטשאַפֿטליכע זעלבסטפֿערוואַלטונג אַרויסגעזאָגט דערפֿאַר, אַז דער סוחר אָדער זיין קאָמיוואָיאַזשאַר זאָל נישט נאָר קענען אָננעהמען בעשטעלונגען ביי סוחרים אין דער פּראָווינץ, נאָר זאָל אויך זיין בערעכטיגט צו פֿיהרען מיט זיך די סחורה און נישט נאָר מוסטערען, די רשימה פֿון סחורות, וועלכע מ'קען מיט זיך ... דאַרף זיך אָבער בעגרעניצען אין די ... ראַהמען, ווייל אין געגענפֿאַל וואָלט דער סוחר ... קאָמיוואָיאַזשאַר וועלכער פֿיהרט סחורות, ... צו פֿערקויפֿען אַנדערע סוחרים, געקענט ... אויך פֿערקויפֿען דירעקט צו די קאָנסומענטען ... וואָלט אויף אַן אומלעגאַלען אופֿן געעפֿענט ... ערען פֿאַר דער נייער פֿאָרם פֿון מאַסקירטען ... האַנדעל.

וואָס דאַרפֿען טהון די לערן־יונגלעך

וואָס האָבען נישט בעוויזען צו שליסען פֿאָרמעלע אָפּמאַכען

וואַרשע (יט"א). צוליב דעם, וואָס ביז'ן 31טען דעצעמבער ה.י. איז פֿערבליבען זעהר אַ קורצע צייט, האָט דער פֿעראייניגטער קאָמיטעט פֿאַר די ענינים פֿון דער יודישער מלאכה אַרויסגעשיקט דריגענדע צירקולאַרען (מיט מוסטערן פֿון „זגלאָשעניעס") צו אַלע יודישע האַנדווערקער־פֿאַראייניגען און צעכען אין לאַנד, ווי אויך צו אַלע פֿעראייניגטע קאָמיטעטען אויף די ערטער, אין וועלכע עס ווערט אויפֿמערקזאַם געמאַכט אויפֿ'ן קורצען טערמין פֿון רעגיסטרירען די אָפּמאַכען מיט די לערן־יונגלעך (ביז'ן 31 דעצעמבער ה. י.) ווי אויך אויף אַ גרויסער פֿערלייכטערונג, וואָס ווערט פֿאָראויסגעזעהען אין פּונקט 2 פֿונ'ם הנחה־צירקולאַר נר. 28 פֿון האַנדעלס־ און אינדוסטריע - מיניסטעריום. לויט דעם דאָזיגען פּונקט קענען אַלע האַנדווערקער און לערן־יונגלעך, וואָס האָבען נאָך נישט בעוויזען צו שליסען פֿאָרמעלע אָפּמאַכען וועגען דער לעהר, אַ מעגליכקייט אריינצושיקען בלויז אַ מעלדונג („זגלאָשעניע"), אין דער ענטשפּרעכענדער האַנדווערקער־קאַמער וועגען דעם, אַז מען בעשעפֿטיגט זיי זיך אַ לערן־יונגעל. דער פֿאַקט פֿון אַריינשיקען אַזאַ „זגלאָשעניע" איז גענוג, כדי נישט צו פֿערשפּעטיגען דעם טערמין פֿון 31 דעצעמבער ה. י. די „זגלאָשעניע" דאַרף זיין פֿערזעהן מיט דער אונטערשריפֿט פֿונ'ם לערן־יונגעל, מייסטער, פֿאָטער אָדער אַפּוטרופּוס פֿון לערן־יונגעל. אַן אָפּשריפֿט פֿון דער „זגלאַשעניע" דאַרפֿען די פֿעראינטערעסירטע איבערלאָזען פֿאַר זיך.

דער פֿעראייניגטער קאָמיטעט פֿאַר די ענינ... יודישער מלאכה מאַכט אויפֿמערקזאַם אַלע פֿער... ...עסירטע, סיי אָרגאַניזאַציעס, סיי יחידים, ... וואַרשע און סיי אויף דער פּראָווינץ, אַז זיי ... זיך ווענדען דירעקט צום קאָמיטעט (וואַרש... בערט־גאַס 8), וואו זיי וועלען בעקומען ... פֿאַרמולאַרען פֿון די „זגלאַשעניעס".

...ראַטמ. האַנסמאַן נעהמט אָנ...

ביי דער פֿערטיילונג פֿון קרעדי... פֿאַר האַנדווערקער

צוליב דעם, וואָס דער ביז־איצטיגער ... הער—מצד די יודישע האַנדווערקער—אין דע... נאַלער קאַסע ק.ק.אָ. ה' ראַטמאַן פּיאַלקאָ, ק... זיין שלעכטען געזונד־צושטאַנד, נישט אַנט... אין די זיצונגען פֿון דער קאַסע, ביים פֿער... קרעדיטען פֿאַר האַנדווערקער, האָט די ... האַנדווערקער־קאַמער בעשלאָסען צו דעלעגי... זיין אָרט דעם ראַטמאַן האַנעמאַן.

וואַרשאַווער אָפֿיציעלע בערז...

האָלאַנד	—	—	—	—
לאָנדאָן	—	—	—	
ניו־יאָרק (קאַבעל)	—	—	—	
פּאַריז	—	—	—	—
פּראַג	—	—	—	—
ציריך	—	—	—	—

אָפֿיציעלע פּראָצענטיגע פּאַפּי...

באַנק פּאָלסקי	—	—	—
3 פּראָצ. אינוועסטיציע I. פּרעמירטע			
3 „ „ II.		—	—
4 „ דאָלאַרובקע	—	—	—
7 „ סטאַביליזאַציע		—	—
3־ „ וואַרשאַווער		—	—
5־ לאָדזער	—	—	—

רעקאָמענדירטע

ביכהאַלטערס

(בעדייטענדע מאַכמענישע ערשטקלאַסיגע קרעפֿטען מיט העכערער האַנדעלס־בילדונג) מיט פֿיליעהריגער פּראַקטיק, מיט דער קענטניש פֿון סקאַרבאָווע שטייער־געזעצען, נעהמען אָן צו פֿיהרען

האַנדעלס־ביכער

גינסטיגע בעדינגונגען. ערשטקלאַסיגע רעפֿערענצען. פֿולע פֿעראַנטוואָרטליכקייט און אַנערקענונגס־גאַראַנטיע.

אינפֿאָרמאַציעס: טעל. 28־229 אָדער אין „וחרים־פֿערבאַנד" פּאָמאָרסקאַ 15 פֿון 6—9 אָוונט.

פֿון דער לאָדזער האַנדווערקער־עקספּאָזיטור

וועשער־סעקציע.

זונטאָג איז אין לאָקאַל פֿון צענטראַלען יודישען האַנדווערקער־פֿערבאַנד אין פּוילען עקספּאָזיטור אין לאָדז, פּיעטריקאָווער 45, פֿאָרגעקומען די גרינדונגס־פֿערזאַמלונג פֿון דער וועשער - סעקציע (כעמישע פּראַלניעס).

די פֿערזאַמלונג האָט בעשלאָסען אויסצוועהלען אַ צייטווייליגע אָרגאַניזיר - קאָמיסיע פֿון די ה"ה: י. מ. קאָסטיל, וו. טש, מ. שייניאַק, ווייגבוים, ש. ר. קאַסריל, וו. טש, פּ. ראָזענבערג.

די קאָמיסיע איז שוין צוגעטרעטען צו ווערבירען מיטגלידער און צו שטעלען די אַרבייט פֿון דער סעקציע.

אין דער ערשטער רייה זאָלען ערלעדיגט ווערען די פֿראַגען פֿון לעגאַליזירען די וואַרשטאַטען.

עס ליגט אין אינטערעס פֿון די אַלע אין דעם פֿאַך זיך צו רעגיסטרירען אין דער סעקציע.

וועש־נעהער.

זונטאָג איז אין לאָקאַל פֿון צענטר. י.ד. האַנדוו. פֿערבאַנד אין פּוילען עקספּאָזיטור לאָדז פּיעטריק. 45 פֿאָרגעקומען די גרינדונגס־פֿערזאַמלונג פֿון וועש־נעהער־פֿאַך צו דער פֿערזאַמלונג איז געקומען אַ גרויסע צאָהל וועש־נעהער.

די פֿערזאַמלונג עפֿענט דער דיר. י. רעדלוס, און רעפֿערירט דאָס אינדוסטרי־געזעץ, אונטער וועלכען דאָס פֿאַך אונטערליגט זייט דעם 1־טען יולי ה.י. דערביי מאַכט ער אויפֿמערקזאַם, אַז די וועשנעהער מוזען זיך בעצייטענס פֿערזעהען מיט האַנדווערקער־קאַרטען, ווייל שפּעטער וועלען זיין שוועריגקייטען און די וואָס וועלען די קאַרטען נישט אַרויסבעקומען דראָהט מיט פֿערמאַכען זייער וואַרשטאַט. דערביי בעמערקט דער רעפֿערענט, אַז ווי מען ווערט געוואויר, הויבט מען שוין אָן אין אַנדערע שטעט צו בעשטראָפֿען די האַנדווערקער, פֿון דעם פֿאַך, וואָס האָבען נאָך נישט לעגאַליזירט זייער וואַרשטאַט.

ה' שעכקעל ערקלערט, אַז די היינטיגע פֿערזאַמלונג האָט די אויפֿגאַבע צו אָרגאַניזירען דאָס פֿאַך און אַמשנעלסטען. עס מוז שוין צוגעטרעטען ווערען בייהילפֿיג צו זיין די וועשנעהער ביים לעגאַליזירען זייער וואַרקשטעל. אויסערדעם וועט זיין שוין די אויפֿגאַבע פֿון דער צייטווייליגער אָרגאַניזיר־קאָמיסיע צו בעטראַכטען די לאַגע פֿון פֿאַך און אויסזוכען מיטלען די לאַגע צו פֿערבעסערן.

עס איז אויסגעוועהלט געוואָרען אַ צייטווייליגע אָרגאַניזיר־קאָמיסיע. די מיטגלידער פֿון דער קאָמיסיע וועלען יעדען אָוענד דורכפֿיהרען אין לאָקאַל פֿון פֿעראיין און ערטיילען אינפֿאָרמאַצ. אין אַלע ענינים.

נייער פאָלקסבלאַט

דאָס לאָדזשער לעבן

נייער פאָלקסבלאַט

דינסטאָג, 15 דעצעמבער — א' טבת תרצ"ז

זון-אונטערגאַנג 3.23 — זון-אויפגאַנג 7.49

א קאַרטעל פון אַפּרעטורען און פאַרבערייען ווערט געשאַפען אין לאָדזש

די באַנק פון לאָדזשער אינדוסטריעלער גיט דערויף א הלוואה פון 2 מיליאָן זל.

(אַג) די לעצטע טעג האָבען זיך אָנגעהויבען לעפּהאַפטע אונטערהאַנדלונגען וועגען שאַפען א קאַרטעל אין דער אַפּרעטור און פאַרבעריי-אינדוס־טריע, ס'האַנדעלט זיך וועגען שאַפען א ווירקליכען קאַרטעל פון פּראָדוצענטען.

דער נייער קאַרטעל זאָל האָבען די אויפגאַבע צו נאָרמירען די אַרבייטס-צייט און די פּרייזן פון דער פּראָדוקציע, שאַפען א געמיינזאַמע איינקויפס־ביוראָ, נאָרמירען די פּרייזען, שאַפען און איינקאַסאָ־ביוראָ, אויסצאָהל-ביוראָ א. א. וו.

צום קאַרטעל זאָלען געהערען אַלע אַפּרעטורען און פאַרבערייען פון לאָדזשער קרייז, עס פאַרשטייט זיך, אַז צום קאַרטעל וועלען נישט געהערען די קליינע פּראָדוצענטען, וועלכע שטיצען זיך בעוואוסט זייער נאָטאָנע עקזיסטענץ אויף די נידעריגע פּרייזען. אין פאַרגלייך מיט די פּרייזען פון די גרויסע לאָדזשער אַפּרעטורען. דאָס אַריינטרעטען זיי אין קאַרטעל, מיט דעם צוואַנג, אַז זיי זאָלען האַנגאַרירען אַלע בעשלו־סען פון קאַרטעל וואָלט בעדייט א רואין פון דער ראַזשינער אינדוסטריע, אויסער א קאַרטעל זאָל אַפּ־שטעלען זייערע פאַבריקען און אויסצאָהלען די נייע העריגע סומען.

די שאַפונג פון קאַרטעל פון די לאָדזשער אַפּרע־טורען געפינט זיך שוין אין סטאַדיום פון רעאַליזי־רונג. אויך ווערען געפירט אונטערהאַנדלונגען צווישען פערבאַנד פון די אַפּרעטורען און פאַרבע־רייען און די באַנק פון די לאָדזשער אינדוסטריעלער, וואָס זאָל פינאַנסירען די פאַרשטענדיגונג און צו־טיילען דעם קאַרטעל א הלוואה פון צוויי מיליאָן זל.

פאַבריקאַנט ליטראַווסקי און פרוי

אויף דער בעשולדיגונגס-באַנק

ווערען אָנגעקלאָגט אין פאַלש בעשולדיגען דעם אדוו. מיסאַלא אין מיסבּרויכען אלס סינדיק

איבערעסאַנטער פּראָצעס אין לאָדזשער קרייז-געריכט

(אַ) בעכטען איז אין קרייז-געריכט פאָרגעקומען דער פּראָצעס געגען דעם פאַבריקאַנט שלמה ליטראַוו־סקי און פרוי, וועלכע זענען אָנגעקלאָגט געוואָרען אין פאַלש בעשולדיגען דעם אַדוואָקאַט מיסאַלא. אַלס פאַרטיידיגער פון די אָנגעקלאָגטע זענען אַרויסגע־טרעטען אַדוואָקאַט פּאַסכאַלסקי פון וואַרשאַ, און די אַדוואָקאַטען לעדערמאַן און הערץ פון לאָדז.

אין בעשולדיגונגס-אַקט ווערט געזאָגט:

דעם 9-טען אויגוסט 1929, איז אדוו. מיסלא גאָמינירט געוואָרען אַלס קוראַטאָר פון דער באַנקראָ־טירטער פירמע שלמה ליטראַווסקי, זאַקען-פאַברי־קאַנט פּאַמאַרסקא 60. דעם 29-טען אויגוסט 1929, איז אַדוו. מיסאַלא גאָמינירט געוואָרען אַלס סינ־דיק קאָמיסאַר — דער האַנדעלס-ריכטער מאָריצי זאַקס.

נאָך דעם אויסוועהלען דעם סינדיק, האָט ליטראַווסקי און די קרעדיטאָרען פאַרלאַנגט, אַז אַדוו. מיסאַלא זאָל לאָזען אין גאַנג די פאַבריק, טייל פון די הכנסות וועט מען קענען טיילווייז דע־קען די פּראָצענטען פון די קרעדיטאָרען, און דערביי וועלען די מאַשינען נישט פאַרראָסט ווערען. אַדוו. מיסאַלא איז נאָכגעקומען די בקשה און געלאָזט די פאַבריק. אלס טעכנישער לייטער איז בעשטימט געוואָרען דער איבהאָבער שלמה ליטראַווסקי, און אַלס געשעפטס-פיהרער מאיר ווינער, אַדוו. מיסאַלא האָט דערוועגען מיטגעטיילט דעם קאָמיסאַר זאַקס, וועלכער האָט דאָס בעשטעטיגט. די פאַבריק איז געווען טעטיג ביז'ן 1-טען יאַנואַר 1931. צוליב דער אָנקלאַגע פון מאנכע קרעדיטאָרען, האָט קאָמי־סאַר זאַקס אין יאַנואַר 1930 גערופען א קרעדיטאָרען פאַרזאַמלונג, אויף וועלכער אדוו. מיסאַלא האָט גע־געבען אויספיהרליכע ערקלערונגען, וועלכע די קרע־דיטאָרען האָבען גענומען צו קענטניש.

אין מאַי 1930, האָבען די קרעדיטאָרען אַ צווייט מאָל זיך בעוועגדעט צום קאָמיסאַר מיט א בקשה, צו פאַרמאַכען די פאַבריק, ס'האָבען זיך אָנגעהויבען דערוועגען אונטערהאַנדלונגען, ס'זענען אָנגעקומען פאַרשידענע אָפּערטען און דער סוף איז געווען, אַז דעם 17-טען פעברואַר 1931, האָט דער געריכטס-קאָמיסאַר זאַקס מיט אַ ראַפּאָרט פון אַדוו. מיסאַלא אָנגענומען די אָפּערטע פון אַ געוויסען בליי־שטיפט, ווען ס'איז איבערגעגעבען געוואָרען די פאַבט, אויף וואָס די קרעדיטאָרען האָבען געגעבען זייער הסכמה.

דעם 13-מערץ 1931, איז געשלאָסען געוואָרען אַן אָפּמאַך מיט די קרעדיטאָרען לויט וועלכען די פירמע רעגולירט די חובות אויף 50 פּראָצענט, אויס צוצאָהלען אין ראַטעס אין משך פון 4 ביז 5 יאָהר.

דעם 11-טען מערץ 1932 האָט ליטראַווסקי אַריינגעטראָגען אַן אָנקלאַגע צו דער אַדוואָקאַטען־קאַמער אין וואַרשאַ, אין וועלכער ליטראַווסקי וואַרפט פאָר דעם אַדוואָקאַט מיסאַלא, אַלס סינדיק האָט ער אויסגעפיהרט אַזעלכע זאַכען, וואָס האָבען גע־בראַכט א שאָדען פון 246,017,98 זל. און אַז די דאָזיגע סומע זאָל אַדוו. מיסאַלא האָבען צוגע־נומען פאַר זיך.

אין שייכות דערמיט, האָט די אַדוואָקאַטען־קאַמער אַדורכגעפיהרט אַן אויספאָרשונג, אַדוו. מי־סאַלא האָט פאָרגעלעגט צו מאַכען אַן עקספּערטיזע אין די ביכער, די ליטראַווסקי'ס האָבען ערקלעהרט, אַז אַ חוץ אַ געוויסען טייל ביכער, האָבען זיי נישט קיין שום דאָקומענטען, דעריבער איז די עקספּערטיזע נישט צושטאַנד געקומען.

אַן'עהנליכע אָנקלאַגע געגען אדוו. מיסאַלא, האָט ליטראַווסקי אויך אַריינגעטראָגען צו דער פּראָ־קוראַטור.

דעם 3-טען יאַנואַר 1935, איז אין קרייז-גע־ריכט פאָרגעקומען דער פּראָצעס, וואו די ליטראַוו־סקי'ס האָבען אונטערגעהאַלטען די בעשולדיגונג, אַז אַדוו. מיסאַלא און ווינער האָבען צוגעאייגענט 6 טויזענד זל. פון פערקויפטע זאַקען און אַנדערע ווערע פאַרוואָרפען. אויסהערענדיג די עדות, האָט דאָס געריכט בעשטראָפט דעם אַדוו. מיסאַלא פרייגע־שפּראָכען. ווינער דאַגעגען איז פאַרמשפּט געוואָרען אויף אַ יאָהר תפיסה, און דאָס אַפּעלאַציע-געריכט האָט איהם שפּעטער בעפרייט.

אין שייכות מיט דעם אויסגאַנג פון פּראָצעס, האָט די פּראָקוראַטור פאָרגעפיהרט אַ פּראָצעס געגען די ליטראַווסקי'ס אָנקלאָגענדיג זיי אין פאַלש עדות־זאָגען און געבען פאַלשע אָנמעלדונגען א. אַז. וו. די ליטראַווסקי'ס זענען בשעת אַרעסטירט געוואָ־רען, שפּעטער זענען זיי בעפרייט געוואָרען געגען קויציע.

בייַם נעכטיגען פּראָצעס, זענען אַרויסגערופען געוואָרען 70 עדות, צווישען זיי עטליכע אַדוואָ־קאַטען. דער פּראָצעס וועט דויערן פון 5 ביז 6 טעג. ס'ווערען אויך אַרויסגערופען געשוואָרענע פון דער האַנדעלס-קאַמער, פון פאַבריקאַנטען־פער־איין און בוכהאַלטאָרען.

די אָנגעקלאָגטע האָבען זיך נישט אָנערקענט פאַר שולדיג, אין האַלטען ווייטער איינטער די פאַר וואָרפען געגען אד"ו. מיסאַלא און ווינער.

נאָכ'ן אויסהערען די ערשטע ... די פערהאַנדלונגען איבערגעריסען געוואָרען ביז היינט.

דער פּראָצעס האָט אין די לאָדזשער ווירטשאַפט־ליכע קרייזען אַרויסגערופען א שטאַרקע פאַראינ־טערעסירונג.

קיין שטעטישע אָפּטיילונגען בעזיצען מיר נישט

Bank Kupiecko-Kredytowy Sp. w Łodzi

№ 29 ul. Piotrkowska № 29

קיין פרייע קאַסעטקעס (SAFESY) בעזיצען מיר נישט.

אונזערע פּקדונות-ביכלעך זענען די בעסטע שטאַלענע קאַסעטקע. זיכער און גוט פּראָצענטירט

זאַמעלט אייערע אָפּשפּאָרונגען און לאָקירט אייערע געלדער אין

Bank Kupiecko-Kredytowy Spółdz. w Łodzi

וועלכע גיט א גאַראַנטיע און א זיכערן קאַפּיטאַל ביי א גוטע פערצינזונג

די געזעצליך געשיצטע געהיימנים פון פּקדונות ווערט שטרענג אָפּגעהיטען! לויט'ן אַרטיקעל 52 פון קאָאָפּעראַטיווען געזעץ (Dz. Ust. str. 55/34) וועלכע פערווערט צו ערטיילען אינפאָרמאַציעס הן אמטליכע הן אַנדערע אָרגאַנען.

מיר מאַכען אויפמערקזאַם אויף אונזער אַדרעס: לאָדז נור פּעטריקאָווער 29

די שטאָט-פערוואַלטונגען מוזען בעשטימען סומען

אויף שאַפען אַהנפּראָצענטיגע הלוואות-קאַסעס

דאָס מיניסטעריום האָט צוגעשיקט צו אַלע שטאָט-פערוואַלטונגען און צום לאָדזשער מאַגיסטראַט בתוכם, צירקולאַרען וועגען צונויפשטעלען די בו־דזשעטען אויפ'ן יאָהר 1937.

אין צירקולאַר ווערט געזאָגט, אַז הגם מען ריכט זיך, אַז די ווירטשאַפטליכע לאַגע וועט זיך פאַרבעסע־רען, דאַרף מען אָבער פיהרען א זעהר שפּאָרזאַמע פּאָליטיק, עס האַנדעלט זיך וועגען דעם, אַז די בירגער זאָלען נישט בעלאַסטעט ווערען מיט קיין צופיל שטייערן, אַזוי ווי דער שטאַטישער צו־שלאַג צום אומזאַץ-שטייער נישט בעטרעפען מעהר ווי דורכשניטליך 11,87 גראָשען אויף א בירגער.

ווייטער ווערט אין צירקולאַר געזאָגט, אַז די שטאָט-פערוואַלטונגען זאָלען אַריינשטעלען אין זייערע בודזשעטען סומען אויף שאַפען אָהן-פּראָצענ־טיגע הלוואות-קאַסעס אין זייערע שטעט.

ענדערונגען אין פאָהר-פּלאַן פון די מאָטאָר-צוגען

(אַ) פון היינט אָן, זענען איינגעטרעטען קליינע ענדערונגען אין פאָהר-פּלאַן, וואָס ס'האָט איינגע־אָרדענט די וואַרשאַוער באַהן-דירעקציע, די ענדער־רונגען זענען אַ פּועל-יוצא פון די אָפּטע אינטערווענ־צען פון די לאָדזשער ווירטשאַפטליכע אָרגאַניזאַציעס וועגען פאַרבעסערן די פאַרבינדונג מיט לאָדז, אין דער ערשטער ריי מיט קאַטאָוויץ.

אַזוי למשל, ווערט געלאָזט אין גאַנג א ספּעציעלער מאָטאָר-צוג, וועלכער וועט אָפּגעהן טעגליך פון וואַרשאַ 7.20 אָוו. און וועט קומען קיין קאָלושקי 8,20 נאָך איין מינוט שטעהן וועט ער אָפּגעהן קיין קאַטאָוויץ און וועט אָנקומען 10.50 אָוועגד.

לאָדזשער וועלען קענען בענוצען פון דעם מאָטאָר־צוג דערמיט, וואָס דער שנעל-צוג, וואָס איז ביז איצט אָפּגעגאַנגען פון לאָדז 7.40 אָוו. וועט איצט אָפּגעהן 7.35 און וועט אָנקומען קיין קאָלושקי 8.15 פון קאַטאָוויץ וועט דער מאָטאָר-צוג אָפּגעהן 6.30 פריה און וועט אָנקומען קיין קאָלושקי 8,50, דער צוג וועט האָבען א פאַרבינדונג מיט דעם וואַרשאַווער צוג, וואָס געהט אָפּ פון קאָלושקי 9.11 און קומט אָן קיין לאָדז 9.48.

א חוץ דעם וועט פאַרקלענערט ווערען דער לויף פון די מאָטאָר-צוגען אויף דער ליניע לאָדז — וואַר־שאַ, און איין צוג וועט קורצען דעם קורס אויף 8 מי־נוט. דער צוג וועט אָפּגעהן פון וואַרשאַ 9.05 אָוו. און וועט קומען קיין לאָדז 10.33.

א חוץ דעם, וועט קורסירען א ספּעציעלער מאָ־טאָר-צוג אויף דער ליניע לאָדז — סקאַרזשיסקאָ, וועלכער וועט אָפּגעהן פון לאָדז 3.10 מיטאָג און וועט קומען קיין סקאַרזשיסקאָ 5.36.

פון היינט אָן אויף דער צייט פון חגאות וועט לען א חוץ די נאָרמאַלע געלאָזט ווערען צוגאָב-צו־גען פון וואַרשאַ קיין לאָדז און צוריק, ווי אויך פון לאָדז קיין זוואָרדאָן און זאַקאָפּאַנע און צוריק.

די צוגאָב-צוגען וועלען אָפּגעהן פון וואַרשאַ דעם 22 23 24 און 31 דעצעמבער 13.10 א זייגער און אָנ קומען קין לאָדז אין די זעלבע טעג 15.43, די צוגען פון לאָדז קיין וואַרשאַ וועלען אָפּגעהן פון לאָדז־פאַבריטשנע דעם 23, 24 און 28 דעצעמבער ווי אויך דעם 4 יאַנואַר 8.55 קיין וואַרשאַ וועלען די צוגען אָנקומען 11.08.

א געמיינזאַמער צוג קיין זוואָרדאָן און זאַקאָ־פּאַנע, דורך סאָסנאָוויץ, קאַטאָוויץ און טשעכאָוויץ וועט אַרויסגעהן פון לאָדז דעם 22 און 23 דעצעמ־בער לאָדז-פאַבריטשנע 21.55 אין אָוונט און וועט אָנקומען קיין זוואָרדאָן אויף צומאָרגענס 6.38; קיין זאַקאָפּאַנע 9.12 א צוריק-צוג דעם 27 דעצעמבער און 3 יאַנואַר, דערביי וועט דער רצוג פון זאַקאָ־פּאַנע אַרויספאָהרען 18.55 און פון זוואָרדאָן 21,22 קיין לאָדז וועט דער צוג אָנקומען דעם 28 דעצעמ־בער און 4 יאַנואַר 6.20 אינדערפריה.

„Zainstaluj radio w domu, a nie sprzykrzy się nikomu”

צוגאָב-פּאָבאָר-קאָמיסיע

היינט ד. 15-טען דעצעמבער ד. י. דאַרפען זיך מעלדען די פּאָבאָראָווצעס פון יאָהרגאַנג 1915 און עלטערע, וועלכע האָבען נאָך ביז איצט נישט ער־לעדיגט די דינסט פליכט. וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פון 2, 3, 5, 8, 9 און 11 פּאָליציי-קאָמיסאַריאַטען.

רעגיסטער פון יאָהרגאַנג 1916

וועט אויסגעלעגט ווערען צום איבערזיכט

די מיליטער-אָפּטיילונג ביי דער שטאָט-פער־וואַלטונג טיילט מיט די פאַראינטערעסירטע פּערזאָ־נען, אַז אין דער צייט פון 2. ביז'ן 15. יאַנואַר 1937 וועט אין לאָקאַל פון דער מיליטער אָפּטיילונג אויף פּיעטריקאָווער 165 צווישען 8 פריה און מיטאָג אויסגעלעגט ווערען די רשימה פון פּאָבאָראָווצעס פון יאָהרגאַנג 1916.

ווער ס'איז צוליב א טעות אויסגעמיטען געוואָ־רען אין דער רשימה, אָדער אַריינגעטראָגען געוואָ־רען על פּי טעות קען פאָדערען אויסצובעסערען דעם טעות, אָבער נאָר אויפ'ן יסוד פון צוגעשטעלטע בעווייזען.

די האַנדעלס-צייט ערב די חנאות

(אַ) אין הסכם מיט דער פערארדנונג פון דער אדמיניסטראַטיווער מאַכט, קאָנען די געוועלבער פון פרייטאָג, דעם 18. ר. ח. זיין אָפען 2 שעה לענגער, ווי געווענליך ד. ה. ביז 9 א זייגער.

זונטאָג, דעם 20. ה. ח. איז דער האַנדעל דער־לויבט אין אַלע האַנדעלס-אנשטאַלטען פון 1 ביז 6 א זייגער.

אין ווייגאַכט, דעם 24. ה. ח. קאָן געהאַנדעלט ווערען בלויז ביז 6 אָוונט.

ענגלישער קאָנסולאַט אין לאָדז

צום איבערנעמען דעם טראָהן פון נייעם ענגלישען קעניג

(אַ) צוליב דעם איבערנעמען דעם טראָהן פון נייעם ענגלישען קעניג יאָזעף דער 4-טער, זענען נעכטען אויפ'ן בנין פון ענגלישען קאָנסולאַט אין לאָדז, אויסגעהאָנגען געוואָרען די מלוכה-פאָהנער.

אַנשטעקענדע קראַנקהייטען אין לאָדז

פון 6. ביז'ן 12. דעצעמבער זענען אָנגעמאָל־דען געוואָרען אין דער געזונדהייטס-אָפּטיילונג ביי דער שטאָט-פערוואַלטונג פאָלגענדע פאַלען פון אַנ־שטעקענדע קראַנקהייטען.

בויך-טיפוס 9 פאַלען (פאָריגע וואָך 9), שקאַר לאַטין 31 פאַלען (22), דיפטעריט 12 פאַלען (16), מאָזלען 22 פאַלען (21), רויז 7 פאַלען (4), קאָקלוש 11 פאַלען (15), קימפעט-היץ 4 פאַלען (4). אין אַלגעמיין זענען נאָטירט געוואָרען 96 פאַלען, אין פאָריגע וואָך 92.

איבערגעכאַפּט דאָס מעסטעל...

(אַ) אין זיין אייגענער וואוינונג האָט זיך פער־סמט מיט בראָנפען דער 39 יאָהריגער טישלער ראַמאַן גאַלאַנזקאַ. פאַגאָטאָוויע האָט איהם אָפּגע־מינטערט און אָפּגעפיהרט אין שפּיטאַל.

KINO TEATR MIRAZ

אָנהויב 4 נאָכמיטאָג.

היינט און פאָלג. טעג!

די פּרעכ־טיגע Chirley TEMPLE אין פילם א. נ.:

„דער קליינער בונטאָווניק"

ווי אויך דאָס

ציגיינער-מיידל

אין די הויפּט-ראָלען:

FLIP i FLAP

יודיש-בירגערליכע פראקציעס אין נייעם שטאט-ראט

זייער שטעלונג צו די איבעריגע פראקציעס

אנקעטע ספעציעל פאר'ן „נייעם פאלקסבלאט"

אין ווייטערדיגען גאנג פון אונזער אנקעטע מכח דער ארבייט פון די יודישע ראטמענער אין נייעם שטאט-ראט. האבען מיר זיך געווענדעט צום ציוניסטישען ראטמאן אדוואקאט שטרויך, וועלכער האט זיך ארויסגעזאגט אויף פאלגענדען אופן: אונזער גאנצע ציוניסטיש-פאליטישע איינשטעלונג האט תמיד באזירט אויף דעמאקראטישע יסודות, מיר ווילען אין דער דעמאקראטישער וועלט זעהן די פערטיידיגער פון רעכט און יושר, און הסכם מיט אונזער פרינציפיעלער איינשטעלונג וועל איך אין שטאט-ראט שטיצען די גרופירונגען, וואס שטיצען אויפן דעמאקראטישען באדען.

אויף אונזער ווענדונג צו ראטמאן י. לעווין (אגודה) האט דער לעצטער געענטפערט:

די בירגערליכע יודישע ראטמענער האבען, לויט מיין מיינונג, בילדען איין קלוב. איך זאג דאס, כאטש איך ווייס גאנץ גוט, אז עס האלטען ביי גע־בוירען ווערען, אדער אפשר זענען שוין געבוירען געווארען, טאטע פיר בירגערליכע יודישע פראקציעס אין שטאט-ראט: פון דער אגודה, ציוניסטען, פאלקס-פארטיי און התאחדות. דריי פון די דאזיגע פראקציעס צעהלען צו איין גאנצען מיטגליד, בלויז די אגודה-פראקציע איז אין דער גליקליכער סיטואַ־ציע, אז זי קען צעהלען גאנצע צוויי מיטגלידער.

חוץ דאזיגען צושטאנד האלט איך פאר אבסאַ־לוט א אומנעטערליכען און כלפי חוץ פשוט לעכ־ערליך. מיין געוויסען ערלויבט מיר נישט דאס צו פערשווייגען. איך האלט, אז ס'איז נאך דא א כלל ישראל, וועלכער האט אויך נאך עפעס צו פאדערן פון די יודישע ראטמענער. און דער כלל-ישראל טאר בשום אופן נישט פארצעפליטערט ווערען אויף עטליכע קליינע קעמערלעך.

דאס לאדזער יודענטום צעהלט פילוועניג 30 פראצענט פון דער גאנצער בעפעלקערונג פון דער שטאט. מיר האבען אלזא רעכט אויף איבער 20 ראטמענער. ליידער זענען דורך דער צושפליטערונג ביי די וואהלען פערלוירען געגאנגען אסך יודישע מאנדאטען אין די עטליכע יודען אין שטאט-ראט וועלען מוזען אנשטרענגען אלע זייערע כוחות, כדי אז קענען ערפילען זייער אויפגאבע, אבער מען קען זיך פשוט נישט פארשטעלען די דאזיגע ארבייט, אויב 5 בירגערליכע יודען וועלען זיין איינגעטיילט אין 4 פראקציעס.

מיר טארען נישט פערגעסען, אז אין לאדזער שטאט-ראט זענען דא 27 ענדעקעס, וועלכע האבען זיך געשטעלט אלס וויכטיגסטע אויפגאבע אוועקצו־רויבען ביי אונז אלע אונזערע רעכט. מען קען זיי גלויבען, אז זיי וועלען זיך אנגעהמען מיט'ן גאנצען אימפעט צום אויספירען זייער אומדערהערט גיפטיג אנטיסעמיטיש פראגראם. מיר מוזען זיך אלזא זיי אקעגענשטעלען מיט דער גאנצער ענטשלאסענ־קייט און קיין שום קרבן טאר הערביי נישט זיין צו גרויס. אין קאן שטעהט דאך דאס גאנצע לאדזער יודענטום, און אפשר נאך מעהר: דאס פוילישע יו־דענטום. ווייל אויף'ן קאמף, וואס וועט זיך אפשפי־לען אין לאדזער שטאט-ראט קוקט גאנץ פוילען. די ענדעקעס האבען הייטצוטאג נישט קיין אנדערע פאליטישע ארבעט פון גרעסערן פערנעהם, וואו זיי זאלען קענען אויסלאזען זייער אנטיסעמיטישען גיפט. זיי זענען נישטא אין סיים און נישט אין וואר־שאווער שטאט-ראט, אלזא וועלען זיי זיכער פראבי־רען פון דער לאדזער טריבונע ארויסצולאזען איר־בער דער מדינה זייערע לאזונגען. די קליינע צאהל יודען אין שטאט-ראט מוז זיך אלזא צוזאמענשלי־סען, כדי ווירדיג געמיינזאם צו קעמפען פארן כבוד אין די אינטערעסען פון יודישען פאלק.

איך שטעל מיר פאר די סאטיספאקציע, וואס אזא סקוואלסקי וועט האבען, אויב ער וועט זעהן, אז 5 יודען זענען צעטיילט אויף 4 פראקציעס. ווייל ער וועט רעדען אין נאמען פון א שטארקען קלוב און יעדער יוד וועט אויפטרעטען אלס פערטרעטער פון זיך אליין. דער דאזיגער ספעקטאקל טאר נישט דער לאזט ווערען.

זעלבסטפערשטענדליך, אז אין פערשידענע הינ־זיכטען געהען מיר אויסאנאנדער. איך צ. ב. אלס פערטרעטער פון רעליגיעזען יודענטום האב פער־שידענע בעזונדערע פערלאנגען אויף'ן געביט פון חינוך (סובווענציעס) א. אז. וו. אבער ביי א ביסעל גוטען ווילען לאזט זיך שאפען א אופן, ווי אזוי צו זיכערן די בעזונדערע ארבייטס - מעגליכקייטען פון יעדען ראטמאן אויף די דאזיגע ספעציעלע געביטען, כאטש ס'זאל זיין איין געמיינזאמער קלוב. איינס מוז פעסטגעשטעלט ווערען: אינם היינטיגען, אזוי קריטישען מאמענט, ווען אלץ ביי יודען ברעכט צו־זאמען, מוזען מיר אפיסעל פערגעסען אין די פארטיי רייסענייעען און זוכען א וועג צו פערשטענדיגונג. איך זאג עס קלאר, כאטש עס קען אפשר נישט געפעלען געמטען מ'איז, ווייל אזוי דיקטירט מיר מיין געוויסען און אזוי פערלאנגט, לויט מיין מיינונג, די טובה פונם יודישען ציבור. וועמענס שליחים מיר זענען.

צו דער סאציאליסטישער פראקציע דארפען מיר האבען א פאזיטיווע בעציהונג.

* * *

מארגען קומט פאר א בעראטונג פון עטליכע יו־דישע ראטמענער וועגען בילדען אן אייניהייטליכען יודישען קלוב אין קומענדיגען שטאט-ראט.

פ.פ.ס.ישע און בונדישע ראטמענער

וועלען אויספיהרען נאר עטליכע רובריקען פון צוגעשיקטען אנקעטע-בויגען

ווי מיר האבען שוין איבערגעגעבען האט די בירא פון שטאט-ראט פונאנדערגעשיקט צו אלע נייע ראטמענער פראגע-בויגענס, אויף וועלכע די ראטמענער האבען געדארפט ענטפערן.

ביז איצט האבען די פראגע-בויגענס שוין אפ־געגעבען די ענדעקעס און עטליכע יודיש-בירגערליכע ראטמענער, דאגעגען די ראטמענער פון פ.פ.ס. און בונד האבען די פראגע-בויגענס נישט צוריקגעגע־בען. דאס איז דערפאר, ווייל די דערמאהנטע ראט־מענער, האלטען, אז אין די קוועסטיאנארען געפי־נען זיך אזעלכע פראגען, וועלכע האבען קיין שום שייכות נישט מיט דער זעלבסט - פערוואלטונגס־ארבייט.

די ראטמענער פון פ.פ.ס. און בונד האבען בע־שלאסען צוריקצושיקען די פראגע-בויגענס, אבער ענטפערן נאר אויף עטליכע פראגען ווי נאמען, פאר־מיליען-נאמען. עלטער, פאך, נאמען פון פאטער, מוטער א. אז. וו. דאגעגען זאלען זיי נישט ענטפע־רען אויף די פראגען פון גלויבען, זעלבסטפערוואל־טונגס-ארבייטען, אומאפהענגיגקייט-ארבייט, וואס פארא ארדערס מ'האט, וואס פארא שטעלונג מען פערנעמט אין פאך א. אז. וו.

דרייסטע איינברוך-גנבה

אין באקעלמאנ'ס נארבעריי

פערגאנגענע נאכט, האבען גנבים זיך א־ריינגעקומען אין דער גארבעריי פון דער פירמע באקעלמאן און שותף (זשעראמסקא 2) און צוגענו־מען 140 לעדערס אין דער ווערט פון 2.500 זל. די לעדערס האבען די גנבים אויפגעלאדענט אויף א וואגען און אומגעשטערט פון קיינעם אוועקגעפיהרט. פאליציי פיהרט אן אויספארשונג.

פרוי פערסמט זיך מיט גאז

(א) אין איהר איינענער וואוינונג (בעדנארסקא 26) האט זיך פערסמ'ט מיט גאז, בראניסלאווא אר־מא. זי האט זיך אויסגעטאן, געלעגט אין בעט אריין און אויפגעדרעהט דעם גאז-קראן.

ווען מ'האט געעפענט די טיר, איז זי געלעגען בעוואוסטלאז. אין א שווערען צושטאנד איז זי אפ־געפיהרט געווארען אין ראדאגאשטשער שפיטאל. די סיבה איז נישט בעוואוסט.

ZACHĘTA
זגערזשער 26
היינט און פאלג. טעג!
הערליכער פראגראם פון דער פוילישער פראדוקציע א. ג.:
זיין גרויסע ליבע
אין דער הויפט-ראלע:
Stefan Jaracz
אויסער'ן פראגראם ???
אנהויב טעגליך 4 א זייגער נאכמיטאג, שבת און זונטאג — 12 א זייגער בייטאג.

קירצליד!
דער מייסטער פון פאלקס-לידער
יאסעלע קאלארני
פרטים אין די ווייטערדיגע אנאנסען.

גרויסער אנטייל פון פאליציי אין דער ווינטער-הילף-אקציע

עס האט זיך אנגעהויבען, איבער'ן גאנצען לאנד אן אקציע ארגאניזירט דורך דעם פאליציי-קארפוס אונטער'ן לאזונג:

— „די פאליציי אויף ווייהנאכט-געשענקען פאר די ארבייטסלאזע".

די אקציע וועט דויערן ביז'ן 23 דעצעמבער איינשליסליך.

אין צוזאמענהאנג מיט דער דאזיגער אקציע, פערטראכט אויף א גאר גרויסען פערנעהם. האט דער קאמענדאנט פון דער לאדזער וואיעוואדשאפט אין לאדז אינספעקטאר דר. טארווינסקי געהאלטען א רעדע דורכ'ן ראדיא אין וועלכער ער האט בע־ריכטעט, ווי אזוי די אימפרעזע זאל ענטוויקעלט ווערען, סיי אין לאדז, סיי אין די אלע פאוויאטען פון לאדזער וואיעוואדשאפט.

אין צוזאמענהאנג מיט דער אקציע איז אין לאקאל פון דער פאליציי-קאמפאניע אויף וויעזש־באווא 10 געעפענט געווארען א קיך פאר ארבייטס־לאזע, וועלכע וועט געפיהרט ווערען דורך דער „ראדזשינא פאליצינא" אין משך פון גאנצען ווינ־טער. די קיך גיט ארויס 500 מיטאגען טעגליך.

היינט, דינסטאג, 5 א זייגער נאכמיטאג אר־דנעט די פאליציי איין א קאנצערט פון איינעם ארקעסטער אויף פרייהייטס-פלאץ, בעת דעם קאנ־צערט וועט פארקומען א געלד זאמלונג לטובת די ארימסטע.

געניצטע באהן-בילעטען מוזען צוגעשטעלט ווערען פאר ווינטער-הילף

פעראָרדנונג פון באהן-מיניסטעריום

(א) אין שייכות מיט דער ידיעה וועגען דעם מע־מאריאל פון די אבדזשעיעווער און גאלקובקער איינ־וואוינער האבען זיך געווענדעט וועגען דעם פער־ברענען די געניצטע באהן-בילעטען, האט דאס באהן מיניסטעריום ארויסגעגעבען א פעראָרדנונג, אז די געניצטע בילעטען דארפען צוגעשטעלט ווערען די נאהנטסטע קאמיטעטען פאר ווינטער-הילף פאר אר־בייטסלאזע, ס'איז אויך ארויסגעגעבען געווארען א פעראָרדנונג אויסצופארשען און צוציהען די שול־דיגע אין פערברענען די בילעטען צו פעראנטווארט־ליכקייט.

Pomoc bezrobotnym to nie jałmużna,
to obowiązek i nakaz s u m i e n i a.

קליינער פעליעטאן

דער געלער אויד...

ווענעיג — זאגט שמיל-שמעלקי — האט מען ... מון מיט די שפאניער, מיט די קעניגען די עולם יהודים, מיט זייערע יודענעס, וועניג האט מען ... איינגעטע יודישע די איבלענדישע און אויסלענדישע צרות, ... — דעם געלע ... כינטשיק... ער דער געלער כינטשיק מיט א ... אויך טוישען זיין פעל פון געל אויף רויט...

ס'הייסט ער וויל נישט. אז דער יאפאנעזער זאל איהם איבערפארבען אויף ברוין — אויף דיי־שיש יענעדמעשה-קאליר, ... ער נאר, שפרינג ארויס פון זיין געלער הויט און געהט ווערען, ... ער איז שוין געווארען רויט, ווי א בורעק...

איך זאג — זאגט שמיל-שמעלקי — ... ווערען אדער ער איז שוין געווארען, ווייל מיט די כינעזישיקעס און מיט די יאפאנעזישיקעס קען ... זיך קיין מאל נישט אן עצה געבען און איך ווייס ... וואו איך האלט מיט זיי אין דער וועלט...

אז זיי האבען זיך מיר פערדרוקט עפעס ... ווייט און אפגעלייגט ערגיץ אין א העק, און מ'ווייס פון זיי גאר פון הערען...

און פון הערען בלויז, וואס קאן מען רעדן ... גיין און וויסען?

ווידער די איינציגע מעשה — און וואס קאן מ ... הען פערשטיין פון זייערע גערעדעכצען און פון ... רע נעמען?

אז איין גענעראל הייסט ביי זיי טשוי-פוי... ... צווייטער הייסט קאפ-אין-וואנט... דער דריטער-פעטשו-יאן... דער פערטער קוש-מיר-אין... ... אזוי ווייטער און ווייטער...

ביי די דייטשען למשל ווייסט מען עס מ... נישט געקוקט, וואס האט איז אלץ געפאנטעט... ריבענטראפ... פאן-טראפ-פינקאפ... פאן-הויזעקט... פאן-טאבאקשמעק... פאן-טעני-העגדרעק... ארעל! ב... ארעל!

מחמת, ס'איז נישט שמארק אידעל, אבער ... ליינט זיך אויפן שכל...

ביי די כינעזישיקעס אבער, פאלג מיר א גאנ... פערשטייט, וואו עס הויבט זיך ביי זיי אן טשאנג־ליאנג. וואו שטופ-אין-דראנג און וואו עס ענדיגט זי... טשאנג-קיר-שששקס!!

א שווערע הלכה...

שמילשמעלקי

אפרוימען דעם שניי פון די ... כער און רייניגען די טראטוארן

פעראָרדנונג פון דער אויפזיכטס-מאכט

(א) צוליב די לעצטע פארפאלען וואס מען ... גליטשען זיך אויס און ברעכען הענד און ... האט די אויפזיכטס-מאכט ארויסגעגעבען א פער... דנונג צו די ווירטסלייט און סטרוזשעס, אפצור... דעם שניי פון די דעכער, און רייניגען די טראטוא...

ליקווידירט דער אקופאציע-שטרייק

אין דער בארישאווער אפרעטור

(א) אויף דער נעכטיגער קאנפערענץ ביי ארבייטס-אינספעקטאר, איז געקומען צו א פער־שטענדיגונג מיט דער דירעקציע פון דער בארישאווער מאנופאקטור, אין שייכות דערמיט, איז דער אקופא־ציע-שטרייק אין דער בארישאווער מאנופאקטור ... ווידירט געווארען.

דער אקופאציע שטרייק ביי דער פירמע הירש... בערג און בירנבוים דויערט ווייטער.

אין דער פאבריק פון דער פירמע שאפאמא... (קילינסקיעגא 228) האט אויסגעבראכען א קאנפליקט. דעם 15-טען ד. ח. קומט פאר א קאנפערענץ ביי ארבייטס-אינספעקטאר.

פאליציי פון לאדזער קרייז בעשטייערט זיך פאר דער ווינטער הילף-אקציע

די פאליציי פון לאדזער קרייז האט זיך ... שטייערט צו דער ווינטער-הילף, אויך די פאליצ... פונקציאנערען פון לאדזער קרייז, האבען זיך ... שטייערט צו דער ווינטער-הילף-אקציע.

קיין ארץ-ישראל
דורך טריעסט און קאנסטאנץ.
שיפסקארטען
אויף הר-ציון און הר-כרמל.
פעקלעך קיין רוסלאנד
פינקטליך און שנעל
ערלעדיגט
דאס וועלט-רייזע-ביורא
Union Lloyd
42 פיעטריקאווער 42
טעל. 107-87.

די גרויסע ראָל פון ראַדיאָ אין אונזער לעבען

רעדע פון לאָדזער וואָיעוואָדע ביי דער ערעפענונג פון דער ראַדיאָ-אויסשטעלונג

אויף דער ערעפענונג פון דער ראַדיאָ - אויס־שטעלונג אין לאָדז האָט דער לאָדזער וואָיעוואָדע אַלעקסאַנדער הויזע נעהאַלטען פאָלגענדע רעדע:

„געעהרטע הערען! איך רעד דאָ פון דער ראַדיאָ־אויסשטעלונג אין לאָדז, אין טאָג פון איהר ערעפענונג זאָגען אַ פּאָר ווערטער וועגען ראַדיאָ. איך רעכען, אַז דאָס לעבען אליין בעווייזט אַמבעסטען, ווי וויכטיג עס איז דאָס ראַדיאָ און די ראַדיאָפיזי־רונג פון לאַנד. די פערשפּרייטקייט פון דער האַוזגער שפּיעלונג האָט געשאַפען אַ מאַכט. ווייל, וועלכער רעדנער קאָן זיך עפּעס בערימען מיט דער מעג־ליכקייט צו רעדען צו אַ צוויי מיליאָן צוהערער מיט אַמאָל? און ביי אַ צאָהל פון 60.000 ראַדיאָ אָפּ־טהמער קאָן מען וועגען אַזאַ צאָהל צוהערער אין פּוילען רעדען. איז דאָס, אַלזאָ אַנ'אינסטרומענט פון אונגעהויערע קראַפט און אונגעהויערע איינפלוס מעגליכקייטען.

זיין אַמראַק־אינגעלע קראַפט, שנעלקייט פון איני־פאָרמאַציע, אונגעהויערע טראַדיציאַנעלע - מעגליכקייטען, קולטורעלע וויסענשאַפטליכע, זענען הויך גע־שעצט דורך דער מלוכה־מאַכט, און איך מוז דאָ מיט פרייד קאָנסטאַטירען, אַז אויך אין דער טעזעל־שאַפט איז די ראָלע פון ראַדיאָ, וואָס וויכטער אַליין מעהר, ווי געהעריג אויפגענומען און פערשפּרייט.

ראַדיאָ ווערט וואָס אַמאָל אַלץ מעהר נויטיג, אונבעדינגט. מיר לעבען אין אַנ'עפּאָכע פון גרוי־סער איינזאַמקייט, אין אַ צייט, וועלכע האָט נאָך קיינ־מאָל נישט ווי איצט געפאָדערט צוזאַמענאַרבייט, צוזאַמענלעבען פון אַלע בירגער צווישען זיך.

די דאָזיגע מעגליכקייט פון אַלגעמיינעם צוזאַ־מענלעבען גיט אונז אויך דער ראַדיאָ.

מיר געהעריקען, ווי אין פערשיעדענע וויכטיגע מאָמענטען פון לעבען פון דעם לאַנד האָבען מיר זיך פעראייניגט אין געמיינזאַמען ווערטונג, אין גע־מיינזאַמער פרייד, אין געמיינזאַמען שמאַלץ פון אַלע פּאָלאַקען, אַ דאַנק די ראַדיאָהעלכער און די העראָטריפלעך.

און ווען מיר זענען עדות פון אַ ניעם פאָרט־שריט פון דער פּוילישער ראַדיאָפיזירונג האַלט איך פאַר נויטווענדיג אויפמערקזאַם צו מאַכען, אַז עס ווערט געמאַכט אַ גוטע, נוצליכע און נויטיגע, פאַר אונזער מלוכה זאַך.

דער לאָדזער ראַדיאָ האָט אין לעצטען יאָהר, אין שווערע בעדינגונגען, וועלכע אַלע מענשען מיט אַ גוטען ווילען ווייסען אָפּצושאַצען, געמאַכט אַ גיגאַנטישען שריט פאָראויס, די ראַדיאָ - אינדוסטריע האָט זיך אין גאַנצען לאַנד און אין אונזער וואָיעוואָדשאַפט זעהר גוט ענטוויקעלט. עס איז דעריבער צו האָפען, אַז דער ראַדיאָ וועט אין אַ קורצער צייט, אויף אונזער געביט פערנאַפען אַלע בירגער. דאָס איז נויטיג, געווינשט און נוצליך. און דעריבער ווינש איך אייך, אַז אייער אויסשטעלונג זאָל זיין אַ גוי געלונגענע שטופע צו דערגרייכען דעם געווינשטען ציל.

מעלדונג פון דער סטאַראָסטווע

רעסטאָראַנען, צוקערניעס, קאַוו אַרניעס, מלע־טשאַרניעס, ווייַן-פערקויפען, באַרען, בופעטען א. א. וו. קענען זיך בעמיהען אין דער לאָדזער סטאַראָ־סטווע וועגען אויסגעבען זיי ערלויבענישען אויף צו פערלענגערן די האַנדעלס-שעה'ן אין דער סילוועסטער-נאַכט.

אַזעלכע ערלויבענישען קענען בעקומען באַר די וועלכע האָבען אַ פּאַטענט פון ערשטער אָדער צווייטער קאַטעגאָריע.

רעד. אלחנן צייטלין איז לאָדז

דעם הייגטיגען פרייטאָג דעם 18.ד. ח. וועט רעד. אלחנן צייטלין פון וואַרשאַ, האַלטען אַ רע־פעראַט אין לאָקאַל פון דער יוד. דעמ. פאָלקס-פּאַרטיי פּיעטריקאָווער 45, א. ד. ט. ארץ-ישראל, גלות, יודיש און העברעאיש.

די מוטער

וועלכע האָט זונטאָג אונטערגעוואָרפען איהר 3-יעהריג יונגעלע אין העלענובעק, דאַרף אין משך פון 2 טעג איבערשיקען די מעטריקע פון קינד אין קאַנצעלאַריע פון „העלענובעק", קילינסקיעגאָ 105, ווייל אַנדערש וועט דאָס קינד דורך דער מאַכט אַנערקענט ווערען אַלס אונטערגעוואָרפענס און זיין אַ שטענדיגער ממזר.

Dr.
Wołkowyski
ציגעל-גאַס 11, טעל. 238-02
ספּעצ. פאַר טריפּער, סיפיליס און הויט-קראַנקה.
בעהאַנדלונג פון מענער-שוועכע
נעמט אָן פון 8—11 פּייטאָג און 4—9 אָוונט

Dr. med.
HALTRECHT
ספּעציעל-אַרצט פאַר הויט-געשלעכטס קראַנקהייטען און מענער-שוועכע
האָט זיך איבערגעצויגען פון פּעטריקאָווער 10 אויף
161 פּיעטריקאָווער 161
טעל. 245-21.
פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצאַ-פּרייזען

Dr. med. L. Berman
צעגעלניאַנאַ 15, טעל. 249-07
ספּעציעל-אַרצט פאַר מענער - שוועכע-בע האַנדלונג און סעקסועלע בעראַטונג
נעמט אָן פון 8—11 און פון 4—8 אָוונט.
זונטאָג פון 9—1 פאַרמיטאָג
פאַר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פּרייזען

1-טע לעטשניצע
מיט שטענדיגע בעטען
פאַר כירורגיע פון ציינער, קיהן-באַקען און יאַסלעס
פון Dr. med.
Sadokierski
פּיעטריקאָווער 56, טעל. 129-77.
עמפּפאַנגס-שעה'ן פון 9 פריה ביז 12 ביינאַכט.

Dr. REICHER
פּאָלודניאָווע 28, טעל. 201-93
ספּעציאַליסט
פאַר מענער - שוועכע - בעהאַנדלונג
סעקסועלע בעראַטונגען פון פּסיכאָ - אַנאַליז
רענטגען-בעשטראַהלונגען ביי הויט-קראַנקה.
נעמט אָן פון 8—11 פון 5—8 אָוונט.
זונטאָג און חגאות פון 9—12.

Dr. med. H. LUBICZ
ספּעצ. פאַר הויט ווענערישע קראַנקהייטען און מענער-שוועכע
האָט זיך איבערגעצויגען פון ציגעל-גאַס 7 אויף
69 פּילסודסקיעגאָ 69
(רוג נאַרוטאָוויטשאַ) טעל. 141-32
נעהמט אָן פון 8–10 פריה, 12–2 און 5–8 אָוו.
זונטאָג און חגאות פון 9–11 פריה.

Doktór Z.
HENRYKOWSKI
ספּעציעל-אַרצט פאַר מענער - שוועכע, ווענערישע און הויט-קראַנקהייטען
טראַוגוטאַ 9, טעל. 262-98
נעמט אָן פון 8—1 און פון 5—9 אָוונט
זונטאָג פון 9 פריה ביז 12.30 מיטאָג
פאַר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פּרייזען

ערוואַרט נישט קיין פרעמדע הילף! —— העלפט אייך אליין!
ברענגט אייערע אָפּשפּאָרונגען און אַלע פרייע געלדער נור אין
BANK KUP. KRED.
29 PIOTRKOWSKA 29
יעדער נישט-איינגעצאַהלטער גראַשען איז אַ פערברעכען
נעגען אייערע אייגענע אינטערעסען!
Bank Kupiecko-Kredytowy Sp. w Łodzi
ul. Piotrkowska 29
אָפּשפּאָרונגען אנהויבענדיג פון 1 זלאָטי, אינקאַסאָ, וועקסלען, איבערווייזונגען, טשעק-קאָנטעס.

ווינטער-קאָלאָניעס פון „טאָז"

געסטען איז אין „טאָז" אַנטערזום געוואָרען די ערשטע גרופּע קינדער אויף די ווינטער-קאָלאָניע, ס'איז בעשלאָסען געוואָרען די ערשטע גרופּע אַרויס־שיקען זונטאָג דעם 20 ד. ח. די גרופּע וועט פער־בלייבען אויף דער קאָלאָניע 4 וואָכען ביז דעם 15־טען יאַנואַר, איינשרייבונגען אויף די ערשטע טרו־פּעס ווערען נאָך אָנגענומען. מען דאַרף זיך ווענדען אין „טאָז" — צעגעלניאַנאַ 14.

וועגען דער וויכטיגקייט פון אַזאַ קאָלאָניע פאַר שוואַכע קינדער דאַרף מען נישט אַסך שרייבען. יעדע מוטער וועט זיך בעמיהען צו דערמעגליכען איהר קינד פערברענגען איינגע וואָכען אויף דער פרישער לופט און גוטע בעדינגונגען. די קאָלאָניע וועט זיך געפינען אין אַ שיינעם לאָקאַל מיט קאַנאַ־ליזאַציע, ליפט־ווע וואַסער, גוטער ווענטילאַציע און בעהייצונג. די קינדער וועלען האָבען די השגחה פון קוואַליפיצירטע דערציהערינס און האָפענטליך זיך גוט ערהאָלען, פרי מיט פרישע קרעפטען אומקעה־רען צו דער שול־ארבייט. די קאָלאָניע איז אַ פראַג־מענט פון דער סאָציאַלער טעטיגקייט אויף דעם געביט פון פערהיטען דאָס געזונד פון יונגען יודישען קינד פון קרענקלינג און שטאַרק מאַכען דעם אָרגאַניזם פון קינד.

אוי בערקאַנטאַר שלמה שטערן איז לאָדז

ווי מיר דערוויסען זיך, קומט קירצליך צו פאָהרען נאָך לאָדז, אָבערקאַנטאָר שטערן, פון ליעדז (ענגלאַנד), וועלכער וועט דאַווענען אין פילהאַר־מאָניע א ... זו שטערן איז היינט אייבער פון די גרעסטע עמודי קינסטלער פון היינטיגען דור, וועל־כער ענטציקט ממש דעם צוהערער, זעלבסטפערשטענ־דליך האָט די ידיעה וועגען חזן שטערנ'ס דאַווענען ארויסגערופען א גרויסען אינטערעס ביי די לאָדזער מעלאָמאַנען.

קאָנצערט פון יאַסעלע קאַלאַדני איז לאָדז

בקרוב וועט אין לאָדז פאַרקומען אַ קאָנצערט פון בעקאַנטען זינגער פון יודישען ליד און קופּלעט יאָסעלע קאַלאַדני.

קאַלאַדני איז שוין בעקאַנט אומעטום אַלס אויסגעצייכנעטער „אינטערפּרעטאַטאָר" פון יודישען ליד, זיינע לידער זענען זעהר ווייט פון נוסח פון דער יודישער אָפּעיעטע, זיי זענען נישט קיין וואָדעווילגאַרע באַר ווערען געהאַלטען אויף אַ הויכען קול־טורעלען ניוואָ, דערצו איז יאָסעלע קאַלאַדני אַליין דער פערפאַסער פון דער מוזיק, וועלכע איז נישט קאָמפּליצירט, לייכט, מעלאָד'ש מיט דער געהעריגער מוזיקאַלישער שטימונג.

אַ בעזונדערען ערפאָלג האָבען קאַלדנ'ס כאַראַק־טעריסטישע און הומאָריסטישע לידער.

אַ ווי-געשריי פון די יודישע קליינהענדלער

און מאַרק-פאָהרער פון גייערס-ראַיאָן (בריף אין רעדאַקציע)

חשובער ה' רעדאַקטאָר! אַלס וויצע-פּרעזעס פון קליינהענדלער-פעראיין (פלאַץ ריימאָנטאַ 6/5) בעט איך מיר צו ערלויבען צו שילדערן די נויט וואָס הערשט אין דעם ראַיאָן. עס ווענדען זיך צו מיר בכבודע הענדלער, וואָס האָבען שטענדיג מיט געהאָלפען אַנדערע און יעצט זענען זיי ליידער אַזוי ווייט געקומען, אַז מען מוז פאַר זיי אינטער־ווענירען וועגען אַ בחנמ'דיגען פּאַטענט און אפשר אויך אַ גמילת חסד. דעריבער אַפּעליר איך צו די לאָדזער חשובע יודישע קהלה-פערוואַלטונג זי זאָל זיך אינטערעסירען מיט די נויט פון גייער-ראַיאָן ווי אויך צום רעטונגס-קאָמיטעט, ווייל עס ריקט אָהן דער 1-טער יאַנואַר און די הענדלער וועלען נישט האָבען די מעגליכקייט אויסצוקויפען קיין פּאַטענטען צוליב וואָס עס דראָהט טעגליכע פּאַניגע שטראָף, מ'דאַרף געבען גרעסערע אונטערשטיצונ־גען די געפאַלענע סוחרים. איך האָף דאָס מיין שרייבען אין נאָמען פון פיל בכבודע געפאַלענע סוחרים וועט נישט בלייבען קיין קול קורא במדבר און דער בכבוד'ער קליינהענדלער וועט געראַטעוועט ווערען פון אונטערגאַנג.

מיט דרך ארץ
וויצע-פּרעזעס יקיר קאַמפּעל

Biuro Buchalteryjno-Rewizyjne
ARNOLD BRAWERMAN
Łódź, P.O.W. 13, tel. 175-85
Zaprowadza i prowadzi księgowość na mieście i w biurze pg. wymogów Skarbowych po cenach przystępnych. Biuro czynne od 9—2 i od 4—7

די וועש-נייער-כאַלופּניקעס

גרייטען זיך צום סעזאָן

די טעג איז אין לאָקאַל פון סאָצ. האַנוו. פער־איין פאַרגעקומען אַ פערזאַמלונג פון וועש-נייער און נעבען-צווייגען (כאַלופּניקעס). אויף דער פער־זאַמלונג איז געקומען צום אויסדרוק די איצטיגע שווערע לאַגע אין פאַך. עס איז אויך אויסגעהערט געוואָרען אַ רעפעראַט פון פאַראיינס-דיראַקטאָר וועגען דעם האַנדוועריקער-קאַרטען. נאָך אַנ'אויספיהרליכער דיסקוסיע איז בעשלאָסען געוואָרען צוזאַמען מיט די ארבייטער שוין צוצוטרעטען און צו פיהרען די צוגרייטונגען צו אַנ'אַקציע אין פאַך, וואָס זאָל ענ־דערען די איצטיגע שווערע בעדינגונגען. עס איז אויך בעשלאָסען געוואָרען, אַז די פאַך-קאָמיסיע זאָל דיזשורירען אין פעראיינס-קאַנצעלאַריע טעגליך בכדי צו געבען די מיטגלידער אינפאָרמאַציעס וועגען האַנדווערקער-קאַרטען, און אַלע אַנדערע לויפענדע פראַגען.

טעאַטער „פילהאַרמאָניע" נאַרוטאָוויטשאַ 20. טעל. 213-84
לעצטע געזעגענונגס-פאָרשטעלונגען פון טעאַטער-סעזאָן!
ווילנער יודישע אָפּערעטען-טרופּע
נחמה • קאַדיש • חאַש • קוטנער
געזעגענען זיך מיט'ן לאָדזשער עולם!
היינט, דינסטאָג, ד. 15 ד. ח. 9 אָוונט
אונאָפּרופליך צום לעצטען מאָל
נחת פון קינדער
צום שלוס: אַ גרויסער קאָנצערט
מיט'ן אָנטייל פון גאַנצען אַנסאַמבל.
מאָרגן, מיטוואָך, ד. 16 ד. ח. 9 אָוונט
אונאָפּרופליך צום לעצטען מאָל
אַמעריקאַנער ליטוואַק
אין 2 אַקטען מיט עפּילאָג, פון א. רעש.
מוזיק: אַלשאַניעצקי.
דאָנערשטאָג, וועגען צוליבן קאָנצערט נישט געשפּילט
מוזיק, כאָר-אָנפירונג: דוד ביגעלמאַן.
דעקאָראַציעס, קאָסטיומען און אַ סך איבעראַשונגען.
בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון טעאַטער.
גאַלעריע 40 גר.
1.09

איינהייטליכער אָפּמאַך

אין דער גאַנצער קאַרט-אינדוסטריע אין לאָדזער קרייז

(א) ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט, פיהרען איצט די קלאַסען-פעראיינען און ארבייטס-אינספּעק־טאָר אַנ'אַקציע וועגען פעראיינהייטליכען די ארבייטס בעדינגונגען פון דער קאַרט-אינדוסטריע אין גאַנ־צען לאָדזער קרייז.

קאָנפערענצען דערוועגען זענען שוין אדורכ־געפיהרט געוואָרען אין זגערזש, קאָנסטאַנטין און האָבען שוין געבראַכט געהעריגע רעזולטאַטען.

דעם 17-טען ד .ח. וועלען אַזעלכע קאָנפערענ־צען פאָרקומען אין אַזאָרקאָוו און אַלעקסאַנדער, נאָכ'ן באַרמירען די בעדינגונגען, וועט אונטערגע־שריבען ווערען אַנ'איינהייטליכען אָפּמאַך אין דער גאַנצער קאַרט-אינדוסטריע אין לאָדזער קרייז.

אַדוו. קליקאַר פּאַדערט אַ האַרבע שטראָף

פאַר גנבע'נען שפּענער איז זיין וואַלד

(א) דער אַדוו. קליקאַר האָט אין נאָוואָסאָלנע אונטער לאָדז אַ גוט און אַ וואַלד, דעם 11-טען סעפּטעמבער ד. י. האָט דער גאַיאָווע געכאַפּט אַ פרוי די 54 יאָהריגע יאַנינאַ טאַבאָרעק וועלכע האָט צוזאַמענגעקליבען שפּענער אין וואַלד, דער אַד־וואָקאַט האָט דערום די פרוי אָנגעקלאָגט אין גע־ריכט פאַר אויספיהרען אַ גנבה, נעכטען איז פאָר־געקומען דער פּראָצעס, אַדוו. קליקאַר איז אויס־געטרעטען אין געריכט אַלס געליטענער און פער־לאַנגט די פרוי צו בעשטראָפען, דער גאַיאָווע האָט בערעכענט אַ שאָדען פון... 10 זלאָטיס.

דאָס געריכט האָט די פרוי פערמשפּט אויף 7 טעג אַרעסט און אָפּצולעגען די שטראָף, ווי אויך צו בעצאָהלען 10 זל. אָדער 2 טעג אַרעסט.

אַפּטייקען.

היינטיגע נאַכט - דיזשורען

(א) היינט ביינאַכט דיזשורירען: ה. רוטקיע־וויטש (זגערזשער 87), י. האַרטמאַן (בזשעזשינער 24), י. הישפאַנסקי (פריידיייטס-פּלאַץ 2), א. פּערל־מאַן (ציגעל-גאַס 32), י. צימער (וואָלטשאַנסקאַ 37), וו. דאַנילעצקי (פּעטריקאָווער 127), פ. וואָיטשיצקי (נאָפּאָרקאָווסקיעגאָ 27).

אויף 100 מענשען 99 רויכערן
די איינציגע אונשעדליכע פאַריז געזונד פּאַטענ־טירטע 4-ווינקעלדיגע
גילזעס זענען
„OSMAN"

לעצטע פאָרשטעלונגען פון דער ווילנער טרופּע אין פילהאַרמאָניע

פאַרן ענדיגען דעם סעזאָן גיט די טרופּע איהרע אומאָפּרופליכע פאָרשטעלונגען. היינט דינסטאָג צום לעצטען מאָל „נחת פון קינדער" — צום שלום אַגרוי־סער קאָנצערט.

מאָרגען מיטוואָך צום לעצטען מאָל „אַמעריקאַנער ליטוואַק".

דאָנערשטאָג אין פילהאַרמאָניע יעזשי טשאַפּליצקי און פּאַוועל פּראָקאָפּיעני

דער קאָנצערט פון די יונגע טאַלאַנטירטע זינגער יעזשי טשאַפּליצקי און פּאַוועל פּראָקאָפּיעני, וועלכער קומט פאָר דאָנערשטאָג אין פילהאַרמאָניע האָט אַרויס־גערופען גרויס אינטערעס ביי די לאָדזער געזאַנג־ליב־האָבער.

די יונגע קינסטלער זענען שוין שטאַרק בערימט און האָבען שוין געמאַכט זייער אויסגעצייכענטע קאַ־ריערע. טשאַפּליצקי איז דער ערשטער באַריטאָן פון פּוילען, פּראָקאָפּיעני איז שוין אַ זינגער מיט אַ וועלט־נאָ־מען.

אומעטום, וואו עס קאָנצערטירען טשאַפּליצקי און פּראָקאָפּיעני זענען די זאַלען אויספּערקויפט ביז צום לעצטען אָרט. דעריבער איז דער קאָנצערט פון די צוויי זינגער אין לאָדז אַ גרויסע פייערליכקייט. דער קאָנצערט קומט פאָר דאָנערשטאָג אין אָוונט אין פילהאַרמאָניע.

Dr. med. Trepman
ספּעציאַליסט פאַר טריפּער, סיפילים און הויט־קראַנקהייטען,
בעהאַנדלונג פון מענער־שוואַכע.
זאַוואַדזקאַ 6, טעל. 234-12
נעמט אָן פון 8–11 נאָכמ. און פון 6–8 אָוונט.

„RADIO CZYNNE — życie inne"

ראַדיאָ־פּראָגראַם

דינסטאָג, דעם 15־טען דעצעמבער

6.33 גימנאַסטיק, 6.50 מוזיק (פּליטען), 7.15 ידי־עות, 7.35 מוזיק (פּליטען), 8 אוידיציע פאַר שולען, 11.30 אוידיציע פאַר קינדער. 11.57 צייט־סיגנאַל, 12.03 טענץ פון פּערש־דיגע פעלקער (פּליטען), 12.40 ידיעות, 12.50 — פּערווייזלונגס - קאָנצערט, 2.57 לאָדזער בערזע, 3 ווירטשאַפטליכע ידיעות (פון וואַרשאַ), 3.15 רעק־לאַמע־קאָנצערט, 3.40 אַרגענטינער אָרקעסטער (פּלי־טען), 4 פּליטען, 4.15 פון פּ. ק. אָ. 4.30 מוזיק, 5 דער־ציילונג, 5.15 געזאַנג־קאָנצערט, 5.30 מאָנאָלאָג, 6 אַק־טועלער שמועס, 6.10 ספּאָרט אין שטעט און שטעטלעך, 6.30 פּאַרטעפּיאַן - קאָנצערט אויף דער ראַדיאָ־אויסשטע־לונג, 6.50 אַקטועלער שמועס, 7 דיסקוסיע, 7.20 קאָנצערט, 8 מוזיק. אוידיציע, 8.15 סימפאָנישער קאָנצערט פון פּויזנער און לעמבערגער אָרקעסטערס, 10.30 ליטעראַרי־שע סקיצע, 10.45 טאַנץ־מוזיק, 10.55 לעצטע ידיעות, און מעטעאָראָלאָגישער קאָמוניקאַט.

אוי, די ליבע!..

(א) אין דעם וואוינונג פון איהרע עלטערן (פּאַבריטשנאַ 37) האָט זיך פערסמט די 19 יאָהריגע סטודענטין יאַסטזשעמבסקאַ, אין אַ שווערען צו־שטאַנד איז זי אָפּגעפיהרט געוואָרען אין שפּיטאָל. די סיבה איז אַ ליבעס־ענטוישונג.

צוזאַמענשטויס פון אַ פּאַסאַזשיר אויטאָבוס מיט אַ וואָגען

(א) אויפ'ן וועג צווישען שעראַדז און זלאָטשעוו איז געשעהען אַ קאַטאַסטראָפע מיט אַ פּאַסאַזשיר־אויטאָבוס, וועלכער האָט זיך צוזאַמענגעשטויסען מיט אַ ברעטער־וואָגען.

פּערוואונדעט זענען געוואָרען די פּאַסאַזשירען וויצעגטי מאַליבאָיוסקי פון זלאָטשעוו, יוזעף סאָבי־יעראַי און אַנטאָן יאַנעק פון דאָרף גראַניצאַ חיעלקאַ און די שוועסטער פון ד"ר זשעלינסקי פון זלאָטשעוו. שווער פּערוואונדעט איז געוואָרען מאַרטשין גיידע פון פּיאָסטאָוו, וועלכער איז אין אַ שווערען צו־שטאַנד אָפּגעפיהרט געוואָרען אין שפּיטאָל.

Tysiącom dzieci w Polsce grozi głód
Pomyślcie o tem i złóżcie ofiarę na Pomoc Zimową dla bezrobotnych.

גנבים מאַכען אַ וויזיט אין דער ראַבינאַט־קאַנצעלאַריע

(א) הרב פּיינער האָט געמאָלדען דער פּאָליציי, אַז אין דער ראַבינאַט־קאַנצעלאַריע (פּאַמאָרסקאַ 18) האָבען זיך אַריינגעקומען גנבים, זיי זענען אָבער גע־שטערט געוואָרען און אַנטלאָפען מיט גאָרנישט.

יודיש יונגעל אונטער די רעדער פון אַ פוהר

(א) אויף סטאַדאָלניאַנאַ גאַס, איז איבערגע־פאָהרען געוואָרען פון אַ פוהר דער 7 יאָהריגער בע־ריש בירנבוים (לוטאָמיערסקאַ 9). דאָס קינד האָט בעקומען שווערע וואונדען אויפ'ן גאַנצען קערפּער, און איז אָפּגעפיהרט געוואָרען אין שפּיטאָל.

פערמשפּט דעם סעקרעטאַר פון פּוילישען ציימונגס־פּערקויפער־פעראיין

(א) פאַר'ן שטאָטישען געריכט, איז געשטאַ־נען דער סעקרעטאַר פון פּוילישען צייטונגס־פּער־קויפער־פעראיין, אַנדזשעי גאָמבעק. ער איז אָנגע־קלאָגט געוואָרען אין ענטאייגנען 100 זלאָטיס, דאָס געריכט האָט איהם פּערמשפּט אויף 10 חדשים תּפיסה.

CLOWENCE BROWN פון ריהרט, בעציבערט און פערפישפט דאָס פילם־מייסטערווערק פון — היינט און פאָלגענדע טעג!
„שטורמישע יוגענד"
Alicja Mac Mahon, Cecrli Parker, Wallace Beery, Lionell Barrymore
די וועלט אין פּערכאַפּט פון די הערליכע סרעאַציע
אויסערן פּראָגראַם: כראָניק פון... און שקטואַליטעטען פון לעצ...
אין נעכסטען פּראָגראַם: דאָס מייסטערווערק פון (כ'ביז אומשולדיג) Fritz Lang „FURIA"

קלאַנג־קינאָ CAPITOL
זאַוואַדזקאַ 16

קליינע אַנאָנסען 1 זלאָטי
אַנאָנסען ביז 15 ווערטער

פרייע פּאָסטענס
אַנ'אַרבייטער צו מענער־בעקלייד... ווערט פון זאָפאָרט געזוכט ביי ק. קי... פּיעטריקאָווער 82.

ראַקאַלען
צו פערמיטען אַ געוועלב, ... אויף קאָלאָניאַל. וואָלטשאַנסקאַ 144 ... 3 ביז 6 נאָכמ. ביים פערוואַלטער.

פאַבריקס־זאַלען קאָמפּלעטע איינגע... דענט צו לאָזען אין בעטריב צו פערמי... אויף גינסטיגע בעדינגונגען. צו ערפאַהר... טעל. 141-05 פון 9–2 און פון 4–6 ...

פערשידענעס
אַ סעהיגער יונגערמאַן, בעקאַנט ... דער גלאָז־ און שפּיגעל־בראַנזשע, ... שניידען, שלייפען און גלאָזען, ... פּאָסטען. ס'קען זיין אויף פּראָווינץ. אָפ־... טען אונטער „שפּיגעל־מאַכער" אין ...

Buchchalter-Bilansista na poważnej posadzie — ma do dzie wolne godziny. Wiadomość: S. Drobnis, Andrzeja 46.

BUCHALTER-PODATKOWIEC na stanowisku zaprowadza i prowadzi księgi handlowe w większych i mniejszych przedsiębiorstwach. Sporządza bilanse. Organizuje również księgowość ... Za uznanie ksiąg gwarantuje kaucją. Opłata przystępna. LEON ...ELL, Piotrk. 79, m. 40, tel. 145-64.

שרייבען שעהן און שנעל לערנט אויס דער בעוואוסטער קאַליגראַף ... בערמאַן אין 15 לעקציעס. אויך ... אַ'יסגעלערנט שרייבען אַ גוטען ... בר יך אין 15 לעקציעס אַפילו דער ... קאָן גאָרנישט שרייבען. די עלטער ... נישט קיין ראָלע. די פּרייזען־צוגענגלי... אַלע 1־טער מאַי 4, ביי ליפשין.

B. Hurwicz
Choroby skórne i weneryczne
Piotrkowska 10
נעמט אָן פון 8–11 און פון 5–9 ... זונטאָג און יום־טוב — פון 8 ביז 1

די ביליגסטע קוועלע פון עלעקטרישע נייע־מאַשינען,
טיילען, נאָדלען אז"וו איז ביי
Skład maszyn do szycia
Singer i Lachman
Łódź, Zydowska 2,
telefon 246-73.

Doktór M. Kalisz
אוניווערזיטעט אין ראָסטאָק
צאָהן־אַרצט
סטאָמאַטאָלאָג - כירורגיע
פּיעראַצקיעגאָ 7 (עוואַנגעליצקאַ)
טעל. 108-26
אויפנאַהם־שעה'ן פון 3–7.

Dr. med J. Nadel
ספּעציאַליסט פון אַקושעריע און פרויען־קראַנקהייטען
אַבדזשעיאַ 4, טעל. 228-92.
נעמט אָן פון 10–12 און פון 5–7 אָוו.
אין דער לעטשניצע בזשעזשינער 11
פון 12 ביז 1 ביי טאָג.

Doktór A. S. TENENBAUM
אינערליכע קראַנקהייטען
(ספּעציעל רענטגען)
Piotrkowska 109
tel. 220-25.
נעהמט אָן פון 6–8 אָוונט.

לעטשניצע
פאַר וועבעריש־קראַנקע
מענער - שוואַכע און הויט־קראַנקהייטען
פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
פּיעטריקאָווער 45
טעטיג פון 9 פריה ביז 9 אָוונט.
פרויען און קינדער נעמט אָן אַ פרויען־דאָקטאָ... פון 11–1 און פון 5–7 אָוונט.
אַ בעראַטונג 3 זל.

Dr. Wajnberg
ספּעציאַליסט פאַר לונגען, האַרץ און סקלעראָז קראַנקהייטען
פּיעטריקאָווער 145
טעל. 126-02
נעמט אָן פון 9–10 פריה, 3–5, 8–9 אָוו.

בעקומען אויסצייכנונגען און אַ גאָלדענעם מעדאַל אויף די אויסשטעלונגען אין די גרעסטע שטעט פון אייראָפּע און אין תּל־אביב (ארץ־ישראל)

RATUJE WŁOSY
usuwa łupież - zapobiega wypadaniu
DAJE PIĘKNĄ bujną fryzurę
סאָדערט אין אַלע אַפּטייקען, אַפּטייק־סקלאַדען און פּערפומעריעס.
Fabr. Chem. Kosm.
„Pharmachemja", Bydgoszcz.

Dr. med. E. WAJNBERGOWA
אויגען־קראַנקהייטען
Dr. med. M. WAJNBERG
נערוועז־קראַנקהייטען
האָבען זיך איבערגעצויגען אויף
LEGJONÓW 3 (Zielona)
tel. 172-20.

ד"ר העללער
ספּעצ. פאַר הויט און וועגערישע קראַנקהייטען און מענער - שוואַכע
טראַוגוטאַ 8, טעל. 179-89
נעמט אָן פון 8–11 און פון 4–8 אָוונט
זונטאָג פון 10–2 מיטאָג.
פאַר פרויען — אַ ספּעציעלער וואַרטע־זאַל
פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע־פּרייזען

Dr. med. M. TAUBENHAUS
צוריקגעקעהרט
ספּעציאַליסט
פאַר אַקושעריע און פרויען־קראַנקהייטען
פּעראַציעס געגען שוואַנגערשאַפט
זגעזשער 11, טעלעפאָן 246-09
נעמט אָן פון 8–9 פריה און פון 4–8 אָוו.

Doktór Klinger
ספּעציאַליסט
פאַר ווענערישע, הויט, האָר און סעקסועל־קראַנקהייט
Andzrzeja 2, tel. 132-28
נעמט אָן פון 9 ביז 11 פ.ן און פון 6 ביז 8 אָוו.

צוליב די פּאָר חגאות־אויסגאַבען

איז בעשלאָסען געוואָרען צו פערלענגערען דאָס איינגאַנגען זיך מיט ברילען פּעראַנטוואָרטליכע פּערזאָנען און אָננעמען בעשטעלונגען אפילו אָהן האַנדגעלד.

דער דירעקטאָר פון אינסטיטוט פילמאַרעסם די פּאַרי ה' יאַ ראַווינסקי, וועט אָננע־מען ביז די חגאות פאַר זיין אָפּטיהדען פון לאָדז פון 9 ביז 12 און פון 2 ביז 5 אין דער אויגען־לעטשניצע, פּיעטריקאָווער 86, צווייטער שטאָק, וואו ער וועט פּערזענליך און בהנם דעטאַנסטדי־רען זיינע בעריהמטע ברילען־גלעזער. די ספּעציאַליטעט זענען הייל־גלעזער, ברילען פאַר פּאָלניש־וועבער, מאַשיניסטען, אינקאַסאַנטען א. אז. וו. וועלכע ערלויבען גלייכצייטיג צו קוקען אין דער ווייט און אין דער נאָהענט אָהן דעם שטערנדיגן טוישען די ברילען און קאָליע מאַכען די ראיה דורך נישט ענטשפּרעכענדע ברילען. אויס'ן אָרט וועלען אויך צוגעפּאַסט ווערען ראַציאָנאַלע ברי־לען פאַר די שוואַכסטע אויגען. פּעראַנטוואָרטליכע פּערזאָנען קאָנען בעשטעלען פאַר די חגאות ברילען אפילו אָהן השגר־געלד.

הילף און רפואה פאַר ברוך־קראַנקע

רופּטורען) אויף פּראָווינץ, נופעל ביי מענער, פרויען און קינדער, אויך פאַר פערהרימונגען פון רוקענביין (הויקערס), פיס, שיפע פלייצעס און שמערצהאַפטע פלאַט־פיס.

דאָס ליידען איז נישט צו פערנאַכלעסיגען, ווייל די פאָלגען זענען פאַר'ן לעבען בישער און גע־פעהרליך. דורך מיין מאָדערנע ערפינדענע ספּע־ציעלע גומי־הייל־באַנדאַזשען, וועלכע האַלטען צו די גרעסטע פערנאַכלעסיגטע געפער־ליכע ברוכען און בעזייטיגען ראַדיקאַל מיט גאַראַנטיע אָהן בלוטיגע אָפּעראַציע. מיין ספּעציאַליטעט איז אויך: הייל־אָפּאַראַטען און גאָרסעטען געגען אַלערליי פּערקריפּלונגען, פערקרימטע פלייצעס, פוס, הויקערס ווי אויך שמערצענדע פלאַט־פיס. פאַר אַמפּו־טירטע אינוואַלידען אַמעריקאַנישע קונסט־פיס (סאַלאָן־אַרבייט).

ביים פּראָפיזען זיך פון מאַגען, קישקעס, געבורט־מוטער, עמפעהל איך ספּעציעלע הייל־באַנדאַזשען לויט דעם סיסטעם פון פּראָפ. ד"ר גלענאַרד דער אמת'ער בעריהמטער איז גאַנץ פּוילען פון אוניווער־זיטעטס־פּראָפעסאָרען אָנערקענט

אָנערקענונגס־צייגניש און לויב־טרייבען האָבען אויסגעשטעלט פאָלגענדע אוניווערזיטעטס־פּראָפעסאָרען:

Prof. Dr. Marischler, Prof. Dr. Barącz,
Dr. B. Kielowski, Dr. Maksymiljan Münzer.

ספּעציאַליסט Ortoped NATAN RAPAPORT

מיט 30־יעהריגער פּראַקטיק אין ווינען, דייטשלאַנד און לעמבערג, נעמט אָן פון 9 פריה ביז 1 בייטאָג און 3 ביז 7 אָוונט

אין לאָדז, פּילסודסקיעגאָ № 23

פּערזענליכעס ערשיינען פון קראַנקע ביי מיר איז אונבעדינגט נויטיג.

Dr. med. GUSTAW KOHN
געוועזענער אסיסטענט פון דעם גינעקאָלאָגי־שען קליניק אין פּאַריז.
ספּעצ. פאַר פרויען - קראַנקהייטען און שוואַנגערשאַפט).
ספּעצ. פון היילען אונפרוכטבאַרקייט.
נעהמט אָן אין לאָדז
פּילסודסקיעגאָ 51, טעל. 170-03
נעהמט אָן פון 8–10 און פון 4–8 אָוונט

Dr. med. Niewiażski
ספּעציאַליסט פאַר טריפּער, סיפילים און הויט - קראַנקהייטען. בעהאַנדלונג פון מענער - שוואַכע
אַבדזשעיאַ 5, טעל. 159-40
פראָנט, 1טער שטאָק
נעהמט אָן פון 8-11 און פון 5-9 אָוונט
זונטאָג און יום טוב פון 9-1 נאָכמיטאָג.
ספּעציעלער וואַרטע - זאַל פאַר פרויען.

Dr. med. P. Braun
ספּעצ. פאַר טריפּער, סיפילים און הויט - קראַנקהייטען. בעהאַנדלונג פון מענער־שוואַכע
צעגעלניאַנאַ 4, טעל. 100-57
נעמט אָן פון 8—2 מיטאָג און פון 4—9 אָוו.
ספּעציעלער וואַרטע־זאַל פאַר פרויען.
פאַר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע־פּרייזען.

Dr. med. Ignacy Grynberg
אינערליכע קראַנקהייטען
ספּעצ. פאַר האַרץ־קראַנקהייטען
צוריקגעקעהרט
Cegielniana 17, tel. 174-15.
נעמט אָן פון 6 ביז 7 אָוונט.

Ze wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub.
Czcionkami i druk rotac. „Najer Folksblat". Piotrkowska 21
Redaktor odpowiedzialny: Chanon Kaufman